

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 16 Φεβρουαρίου 2024
(OR. en)

6622/24

MI 174
COMPET 173
IND 84

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	16 Φεβρουαρίου 2024
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2024) 77 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024»

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2024) 77 final.

συνημμ.: COM(2024) 77 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 14.2.2024
COM(2024) 77 final

2024/[...] ([...])

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

«Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024»

{SWD(2024) 77 final} - {SWD(2024) 78 final}

Εισαγωγή

Η ενιαία αγορά της ΕΕ, μία από τις μεγαλύτερες ολοκληρωμένες αγορές στον κόσμο, βρίσκεται στον πυρήνα της ανταγωνιστικότητάς μας. Με περισσότερους από 440 εκατομμύρια καταναλωτές και μεγάλες οικονομίες κλίμακας, έδωσε στην ΕΕ τη δυνατότητα να καταστεί ο μεγαλύτερος εμπορικός συνασπισμός στον κόσμο —δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις της αντιπροσωπεύουν το ένα τέταρτο των παγκόσμιων εξαγωγών υπηρεσιών και το ένα πέμπτο των εξαγωγών προϊόντων υψηλής τεχνολογίας¹ — και ένας επιθυμητός προορισμός για ξένες επενδύσεις. Το σταθερό μακροοικονομικό της πλαίσιο και οι υψηλής ποιότητας υποδομές της στηρίζουν ένα φιλικό προς τις επενδύσεις επιχειρηματικό περιβάλλον και έχουν τις ρίζες τους σ' ένα ισχυρό μοντέλο κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, το οποίο και στηρίζουν.

Οι διαδοχικές πρόσφατες κρίσεις ανέδειξαν τη σημασία της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της ενιαίας αγοράς. Η Επιτροπή έχει αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες για τη διατήρηση της ακεραιότητας της ενιαίας αγοράς και την ενίσχυση της βιομηχανικής βάσης της ΕΕ κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, καθώς και μετά τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Σ' αυτό το δύσκολο πλαίσιο και υπό το πρίσμα του αυξανόμενου παγκόσμιου ανταγωνισμού, η Επιτροπή προσπαθεί να συνδυάσει τη διττή πράσινη και ψηφιακή μετάβαση με μια ανταγωνιστική και βιώσιμη ενιαία αγορά, χωρίς να μένει κανείς στο περιθώριο. Η εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς ωφελεί τους καταναλωτές μέσω χαμηλότερων τιμών, διαφοροποιημένων επιλογών και κοινών, καλά προστατευόμενων δικαιωμάτων.

Η ΕΕ διαθέτει πολύ ισχυρά πλεονεκτήματα τα οποία μπορεί να αξιοποιήσει: μηχανικούς υψηλής ειδίκευσης, αριστεία στην έρευνα, ποιοτικές υποδομές, σταθερή μεταποιητική βάση, ισχυρό τομέα υπηρεσιών, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην ανάπτυξη καθαρών τεχνολογιών, υπολογιστών υψηλών επιδόσεων, κβαντικών και μετασχηματιστικών ψηφιακών τεχνολογιών, και, φυσικά, την ενιαία αγορά ως εφελκυστήρα.

Ωστόσο, η ευρωπαϊκή οικονομία αντιμετωπίζει προκλήσεις —μακροχρόνιες και πιο πρόσφατες— που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, τις γεωπολιτικές αλλαγές, την τεχνολογική επιτάχυνση, τις υψηλές τιμές της ενέργειας, τις δημογραφικές τάσεις, τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, τις στρατηγικές εξαρτήσεις και τον αθέμιτο διεθνή ανταγωνισμό.

Το 2023, στην **ανακοίνωση για τα 30 χρόνια ενιαίας αγοράς**², εξετάστηκε η μελλοντική πορεία όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να εμβαθυνθεί περαιτέρω η ενιαία αγορά, ώστε να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της. Παράλληλα, η **ανακοίνωση για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα**³ παρουσίασε μια επισκόπηση των προκλήσεων για την ανταγωνιστικότητα και τις αξιολόγησε υπό το πρίσμα εννέα κινητήριων μοχλών για την ανταγωνιστικότητα (βλ. γράφημα 1). Η παρούσα **ανακοίνωση παρουσιάζει ανάλυση της ενιαίας αγοράς και της ανταγωνιστικότητάς της, η οποία έχει διαρθρωθεί με βάση αυτούς**

¹ Βλ. τον πίνακα αποτελεσμάτων της ενιαίας αγοράς ([Οικονομική ανθεκτικότητα | Πίνακας αποτελεσμάτων της ενιαίας αγοράς \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0162)), τμήμα για το εμπόριο).

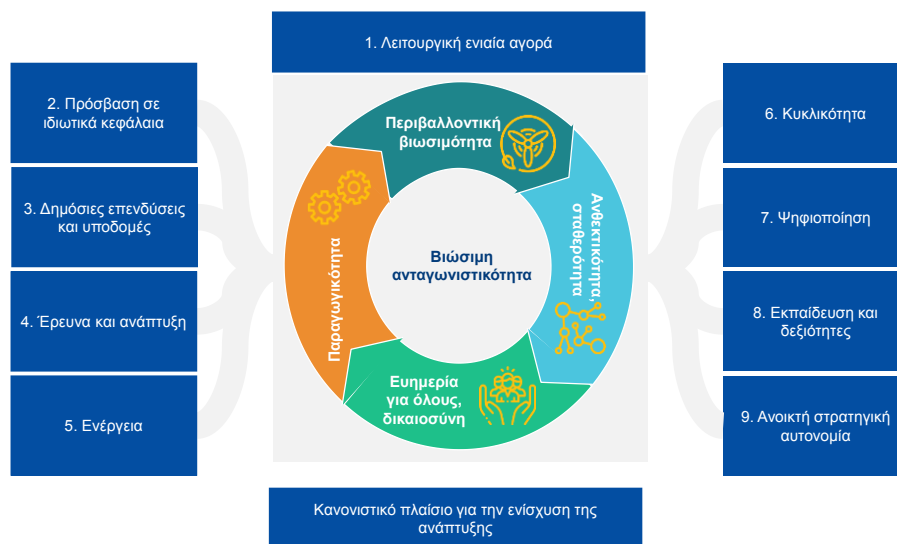
² 30 χρόνια ενιαίας αγοράς, της 16ης Μαρτίου 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0162>.

³ Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030, 16 Μαρτίου 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0168&qid=1707998981448>.

τους εννέα κινητήριους μοχλούς ανταγωνιστικότητας και τους σχετικούς βασικούς δείκτες επιδόσεων (ΒΔΕ). Προσδιορίζει επίσης μελλοντικές προτεραιότητες και συνιστά δράσεις, κατά περίπτωση.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή συμβάλλει στη διεξαγωγή ενός πρώτου ετήσιου κύκλου στο πλαίσιο του οποίου το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συζητούν την πρόοδο και τα αναγκαία μέτρα όσον αφορά το μέλλον της ενιαίας αγοράς και της ανταγωνιστικότητας.

Γράφημα 1: Ορισμός της ανταγωνιστικότητας με βάση εννέα κινητήριους μοχλούς

Πηγή: Ανακοίνωση για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα [COM(2023) 168]

1. Μια λειτουργική ενιαία αγορά

ΒΔΕ	Περιγραφή	Στόχος	Τελευταία τιμή για την ΕΕ ⁴
ΒΔΕ 1: Ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς	Ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς: εμπόριο έναντι του ΑΕΠ	Ανοδος	26,3 % για εμπορεύματα (2022) 23,5 % για εμπορεύματα (2021) 7,5 % για υπηρεσίες (2022) 6,6 % για υπηρεσίες (2021)
ΒΔΕ 2: Έλλειμμα συμμόρφωσης (μη ορθή μεταφορά οδηγιών στο εθνικό δίκαιο)	Μετρά τον αριθμό των οδηγιών που μεταφέρθηκαν στο εθνικό δίκαιο για τις οποίες η Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει λόγω μη ορθής μεταφοράς.	0,5 %	1,2 % (2023) 1,3 % (2022)

Κώδικας χρωμάτων:

	Δεν υπάρχει διαθέσιμη τάση
	Βελτίωση
	Σταθερή κατάσταση (μεταβολή ≤ 2 %)
	Επιδείνωση

Η ενιαία αγορά αποτελεί προϋπόθεση για μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα. Η εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς παρείχε στην ΕΕ ισχυρή οικονομική βάση τα τελευταία 30 χρόνια: μεγάλη δεξαμενή ζήτησης, διαφοροποιημένες πηγές εφοδιασμού και ευκαιρίες για καινοτομία και επέκταση της παραγωγής, με παράλληλη στήριξη ισχυρών κοινωνικών δικαιωμάτων και δίκαιων συνθηκών εργασίας. Έχει αποδειχθεί ισχυρό εργαλείο για τη δημιουργία ανθεκτικών αλυσίδων εφοδιασμού, παρέχοντας γεωπολιτικό μοχλό πίεσης, όταν απαιτείται.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν αντιμετωπίσει τα εμπόδια στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Το 2023, μέσω της **ειδικής ομάδας για την επιβολή των κανόνων της ενιαίας αγοράς (SMET)**, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να καταργήσουν 301 εκ των προτέρων ελέγχους προσόντων για επαγγέλματα, στις περιπτώσεις που αυτοί δεν είναι αναλογικοί. Η SMET εξέτασε επίσης περισσότερα από 170 εμπόδια που σχετίζονται με τις διαδικασίες για έργα αιολικής και ηλιακής ενέργειας, αναλαμβάνοντας τη δέσμευση να εξαλείψει τα μισά απ' αυτά. Ο στόχος αυτός έχει ήδη επιτευχθεί και με το παραπάνω, καθώς έχει αντιμετωπιστεί το 60 % των επιβεβαιωμένων εμποδίων. Με βάση στοιχεία του **δικτύου SOLVIT**, το 2023 δρομολογήθηκε ένα έργο για την αντιμετώπιση των διακρίσεων στην ενιαία αγορά που σχετίζονται με τον IBAN στον δημόσιο τομέα και στις τηλεπικοινωνίες.

⁴ Τα στοιχεία αυτά είναι τα διαθέσιμα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2023. Το παράρτημα 1 «Επισκόπηση των βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα» του εγγράφου SWD(2024) 78 παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιο μακροπρόθεσμες τάσεις.

Κατά τη διάρκεια της παρούσας θητείας, η Επιτροπή έλαβε άμεσα μέτρα επιβολής της νομοθεσίας σε περιπτώσεις που διακυβεύονταν οι βασικές αρχές της ελεύθερης πρόσβασης στις αγορές ή που εντοπίστηκαν πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις σε βάρος αλλοδαπών φορέων εκμετάλλευσης. Η Επιτροπή εργάστηκε ιδίως για την αντιμετώπιση των παραβάσεων των κανόνων της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις και τις καθυστερήσεις πληρωμών, για τη διασφάλιση της διαφάνειας και της αποδοτικότητας στις αγορές που υποστηρίζονται από δημόσιες συμβάσεις και για την προάσπιση των συμφερόντων των ΜΜΕ. Ενισχύθηκαν προληπτικά εργαλεία, όπως η οδηγία για τη διαφάνεια στην ενιαία αγορά και η εκ των προτέρων αξιολόγηση νέων περιορισμών στην εθνική νομοθετική κατοχύρωση της παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών.

Η ανακοίνωση για τα 30 χρόνια της ενιαίας αγοράς καθορίζει συγκεκριμένους στόχους και πρωτοβουλίες για τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών όσον αφορά την επιβολή των υφιστάμενων κανόνων και την άρση των εθνικών φραγμών, για παράδειγμα στον τομέα των υπηρεσιών. Η Επιτροπή έθεσε στόχο τη μείωση του ελλείμματος συμμόρφωσης στο 0,5 % (δηλαδή το μέγιστο ποσοστό των οδηγιών που δεν μεταφέρονται ορθά στο εθνικό δίκαιο). Το τρέχον ποσοστό βελτιώθηκε το 2023 φθάνοντας το 1,2 % (βλ. ΒΔΕ 2) και η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τα κράτη μέλη για την επίτευξη αυτού του στόχου, καθώς θα μπορούσε να επιτευχθεί **σημαντική πρόσθετη ανάπτυξη**⁵ με την αντιμετώπιση των εθνικών φραγμών, κυρίως μέσω της **καλύτερης εφαρμογής των συμφωνηθέντων κανόνων**.

Κανονιστική επιβάρυνση και απλούστευση

ΒΔΕ	Περιγραφή	Στόχος	Τελευταία τιμή για την ΕΕ ⁶
ΒΔΕ 17: Ευκολία κανονιστικής συμμόρφωσης (επιβάρυνση λόγω κυβερνητικών κανονισμών)	Επιχειρηματική αντίληψη όσον αφορά την απάντηση στην ερώτηση: «Πόσο εύκολο είναι για τις επιχειρήσεις στη χώρα σας να συμμορφώνονται με τους κυβερνητικούς κανονισμούς και τις διοικητικές απαιτήσεις (π.χ. άδειες, υποβολή εκθέσεων, νομοθεσία); (1 = υπερβολικά περίπλοκο· 7 = εξαιρετικά εύκολο)» στην έρευνα για τον παγκόσμιο δείκτη ανταγωνιστικότητας του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ.	Ανοδος	3,80 (2022) 3.64 (2021)

Η κανονιστική επιβάρυνση έχει αρχίσει να μειώνεται στην ΕΕ (βλ. ΒΔΕ 17), κυρίως λόγω των προσπαθειών σε επίπεδο ΕΕ. Το 2022 οι προτάσεις της Επιτροπής απέφεραν εξοικονόμηση διοικητικών πόρων η οποία υπερέβη κατά 7,3 δισ. EUR τις αντίστοιχες δαπάνες⁷. Τον Μάρτιο του 2023 η Επιτροπή πρότεινε την απλούστευση των διατυπώσεων για τις εταιρείες που

⁵ Mapping the Cost of Non-Europe 2019-24 (Χαρτογράφηση του κόστους της μη Ευρώπης για την περίοδο 2019-24), μελέτη της Υπηρεσίας Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 2019 (αναφέρεται επίσης στην ανακοίνωση για τα 30 χρόνια ενιαίας αγοράς).

[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2019\)631745](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2019)631745)

⁶ Τα στοιχεία αυτά είναι τα διαθέσιμα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2023. Το παράρτημα 1 «Επισκόπηση των βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα» του εγγράφου SWD(2024) 78 παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιο μακροπρόθεσμες τάσεις.

⁷ Ετήσια έρευνα του φόρτου για το 2022, https://commission.europa.eu/system/files/2023-09/ABS_20230912_0.pdf.

δραστηριοποιούνται σε πολλά κράτη μέλη και την περαιτέρω επέκταση και αναβάθμιση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του **εταιρικού δικαίου**⁸.

Η Επιτροπή έχει επίσης επεκτείνει την εφαρμογή⁹ της **ενιαίας ψηφιακής πύλης**¹⁰, της εμβληματικής πρωτοβουλίας της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Συγκεκριμένα, από τον Δεκέμβριο του 2023, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παρέχουν σε εθνικούς και διασυνοριακούς χρήστες επιγραμμική πρόσβαση σε 21 τύπους σημαντικών διαδικασιών¹¹. Το **σύστημα πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (IMI)** συνδέει 12 000 αρχές και διευκολύνει τις ανταλλαγές πληροφοριών για 35 000 εγγεγραμμένους χρήστες σε 20 τομείς πολιτικής και σ' όλες τις γλώσσες της ΕΕ. Η πύλη για τις δηλώσεις απόσπασης στις οδικές μεταφορές¹², η οποία συνδέεται με το σύστημα IMI, παρέχει στους χρήστες στον τομέα των οδικών μεταφορών τη δυνατότητα να υποβάλλουν ψηφιακά μια ενιαία δήλωση απόσπασης οδηγού. Από τον Φεβρουάριο του 2022 έως τον Δεκέμβριο του 2023 υποβλήθηκαν 33 εκατομμύρια δηλώσεις απόσπασης μέσω της πύλης. Η Επιτροπή κατέληξε πρόσφατα σε συμφωνία με σημαντικό αριθμό κρατών μελών σχετικά με ένα προαιρετικό ηλεκτρονικό υπόδειγμα για τις δηλώσεις απόσπασης εργαζομένων και επεξεργάζεται μια πολύγλωσση πύλη για την υποβολή των εν λόγω δηλώσεων. Η **πράξη για τη διαλειτουργική Ευρώπη**¹³ θέσπιζει έναν μηχανισμό διαρθρωμένης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, ο οποίος μειώνει τους φραγμούς στις διασυνοριακές και διατομεακές ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες¹⁴.

Η Επιτροπή εφάρμοσε την αρχή «για κάθε θέσπιση, μία κατάργηση», ενώ επίσης θέσπισε υποχρεωτικό έλεγχο ανταγωνιστικότητας και ενίσχυσε το τεστ MME για τον έλεγχο των νέων προτάσεων. Σημειώνει επίσης πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου μείωσης του φόρτου που συνεπάγονται οι **απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων κατά 25 %**. Μια πρώτη δέσμη 41 πρωτοβουλιών για τη μείωση αυτής της επιβάρυνσης παρουσιάστηκε στο πρόγραμμα εργασιών της Επιτροπής για το 2024¹⁵. Για παράδειγμα, η μεταρρύθμιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα αναμένεται να αποφέρει εξοικονόμηση δαπανών ύψους περίπου 2 δισ. EUR. Με την αναθεώρηση του κανονισμού για τις ευρωπαϊκές στατιστικές θα εξοικονομηθούν περαιτέρω 450 εκατ. EUR¹⁶.

Επίσης, στις 17 Οκτωβρίου 2023 προκηρύχθηκε διαδικασία συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων και τα στοιχεία που θα υποβάλουν τα ενδιαφερόμενα μέρη θα αξιοποιηθούν για την κατάρτιση σχεδίων εξορθολογισμού απ' όλες τις υπηρεσίες της Επιτροπής. Το 2024 θα υποβληθούν περαιτέρω στοιχεία από την πλατφόρμα «Fit for Future», με συστάσεις των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων μερών για την απλούστευση και τη μείωση του φόρτου, μεταξύ

⁸ [Πρόταση οδηγίας για την περαιτέρω επέκταση και αναβάθμιση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου — όλα τα έγγραφα — Ευρωπαϊκή Επιτροπή \(europa.eu\)](#).

⁹ COM(2023) 534.

¹⁰ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_en?prefLang=el

¹¹ Παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724.

¹² <https://www.postingdeclaration.eu/landing>.

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_23_5730

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0710&qid=1708000991969>

¹⁵ [Πρόγραμμα εργασιών της Επιτροπής για το 2024 — Ευρωπαϊκή Επιτροπή \(europa.eu\)](#).

¹⁶ https://commission.europa.eu/system/files/2023-10/Factsheet_CWP_Burdens_10.pdf

άλλων όσον αφορά τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων¹⁷. Στην επικείμενη ετήσια έρευνα του φόρτου θα παρουσιαστούν στοιχεία σχετικά με την πρόοδο.

Γενικότερα, απαιτούνται προσπάθειες σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών για την περαιτέρω απλούστευση της εφαρμογής της νομοθεσίας που έχει συμφωνηθεί, με ιδιαίτερη προσοχή στον αδικαιολόγητο «κανονιστικό υπερθεματισμό» και με στόχο την αντιμετώπιση των σωρευτικών επιπτώσεων και του ζητήματος του χρονικού πλαισίου εφαρμογής της νομοθεσίας. Αυτό θα συμβάλει στη μείωση του κόστους συμμόρφωσης και στη διασφάλιση της μεγαλύτερης προβολής των επενδυτικών αποφάσεων.

Μια εκσυγχρονισμένη ενιαία αγορά

Η ΕΕ έχει θεσπίσει διάφορα μέτρα με σκοπό να βοηθήσει τους καταναλωτές να επωφεληθούν από την ενιαία αγορά. Για παράδειγμα, η πρωτοβουλία για τον κοινό φορτιστή για τα κινητά απλουστεύει ήδη τη ζωή εκατομμυρίων Ευρωπαίων. Οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση των παράνομων οικολογικών ισχυρισμών ή οι πρωτοβουλίες σχετικά με το δικαίωμα επισκευής συμβάλλουν επίσης στην ελάφρυνση των περιορισμών για τους πολίτες και στην προώθηση μιας πιο πράσινης οικονομίας.

Έχουν πραγματοποιηθεί αποφασιστικά βήματα κανονιστικού χαρακτήρα για την ανάπτυξη μιας ενιαίας αγοράς στον ψηφιακό τομέα, με τα οποία έχει θεσπιστεί ένα ενιαίο σύνολο κανόνων για τη λειτουργία των επιχειρήσεων σ' ολόκληρη την ΕΕ: η **πράξη για τις ψηφιακές αγορές**¹⁸ για την αποτροπή της επιβολής αθέμιτων όρων σε επιχειρήσεις και καταναλωτές από τις πλατφόρμες που έχουν οριστεί ως ρυθμιστές της πρόσβασης· η **πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες**¹⁹ με την οποία διασφαλίζεται ότι ό,τι είναι παράνομο εκτός διαδικτύου είναι επίσης παράνομο στο διαδίκτυο· η **πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων**²⁰ για την αύξηση της διαθεσιμότητας δεδομένων και της εμπιστοσύνης στην κοινοχρησία δεδομένων και για την υπέρβαση τεχνικών εμποδίων στην επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων· η **πράξη για τα δεδομένα**²¹ για την εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με τη δίκαιη πρόσβαση στα δεδομένα· και η **πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη (TN)** για την παροχή ασφάλειας δικαίου και τη δημιουργία δυνατοτήτων καινοτομίας στον τομέα της αξιόπιστης TN²².

Επίσης, ως αντίδραση στη διατάραξη της ενιαίας αγοράς που προκλήθηκε από τα μέτρα για την αντιμετώπιση της COVID-19, το μέσο αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην ενιαία αγορά (SMEI)²³, το οποίο μετονομάστηκε σε **πράξη έκτακτης ανάγκης και ανθεκτικότητας στην**

¹⁷ Τρεις από τις οκτώ γνωμοδοτήσεις που έχουν προγραμματιστεί για το 2024 σχετίζονται με υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων, οι οποίες καλύπτουν την αυτοματοποίηση της διαδικασίας υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας· δράσεις και μεθοδολογία για την αποφυγή της συσσώρευσης περιττών υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων· και τον κανονισμό περί γνωστοποιήσεων αειφορίας στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1925.

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065.

²⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/868.

²¹ [Πράξη για τα δεδομένα | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης \(europa.eu\).](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai)

²² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>

²³ [Μέσο αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην ενιαία αγορά \(europa.eu\).](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai) Οι συννομοθέτες κατέληξαν σε συμφωνία την 1η Φεβρουαρίου 2024 και το SMEI αναμένεται να εγκριθεί κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κοινοβουλευτικής περιόδου.

εσωτερική αγορά (IMERA)²⁴, θα διασφαλίσει ότι η ενιαία αγορά εξακολουθεί να λειτουργεί και να υποστηρίζει πολίτες και επιχειρήσεις σε κρίσιμες καταστάσεις.

MME και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης

Στόχος της δέσμης μέτρων αρωγής για τις MME²⁵ είναι να δοθεί η δυνατότητα στις MME να γίνουν ανταγωνιστικές και να αναπτυχθούν. Όπως έδειξε πρόσφατη μελέτη της Επιτροπής²⁶, οι εταιρείες που υπερβαίνουν τα όρια του ορισμού των MME —οι αποκαλούμενες μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης (MEMK)— διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην οικονομία της ΕΕ, καθώς αντιστοιχούν στο 6 % της συνολικής απασχόλησης. Κατέχουν εξέχουσα θέση σε βιομηχανικά οικοσυστήματα που είναι καίριας σημασίας για την ανταγωνιστικότητα και την τεχνολογική κυριαρχία της ΕΕ, όπως η ηλεκτρονική, η αεροδιαστημική βιομηχανία και η άμυνα, η ενέργεια, οι ενεργοβόρες βιομηχανίες και η υγεία. Περίπου το 20 % του συνόλου των MEMK ήταν MME τρία χρόνια νωρίτερα²⁷. Σε σύγκριση με τις MME, οι MEMK τείνουν να επιδεικνύουν υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης και επίπεδο καινοτομίας και ψηφιοποίησης, αλλά εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ορισμένες παρόμοιες προκλήσεις, όπως η διοικητική επιβάρυνση, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για μεγαλύτερη αναλογικότητα στη νέα νομοθεσία και για στοχευμένη στήριξη. Για να καταστεί δυνατή η ομαλή μετάβαση των MME στην κατηγορία των MEMK, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις αυτές με συνεκτικό τρόπο.

Ένας ορισμός των MEMK χρησιμοποιείται ήδη στον γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία²⁸ και στις κατευθυντήριες γραμμές για τη χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου²⁹. Με βάση τον ορισμό αυτό, η Επιτροπή θα παρακολουθεί τα αποτελέσματα τόσο για τις MME όσο και για τις μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης στο πλαίσιο των σχετικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων και θα αναλαμβάνει δράση για την ενίσχυση της συμμετοχής των εν λόγω εταιρειών, κατά περίπτωση. Επίσης, θα αναπτύξει ένα ευρύτερο σύνολο δεδομένων για τις MEMK και θα εμβαθύνει την αξιολόγησή της όσον αφορά τους φραγμούς στην ανάπτυξη και τη μετάβαση των μεσαίων επιχειρήσεων στην κατηγορία των MEMK, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του δικτύου MME και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Αυτό θα αξιοποιηθεί για τη λήψη αποφάσεων στο μέλλον σχετικά με τον βέλτιστο τρόπο καθορισμού ενός εναρμονισμένου ορισμού για τις MEMK για οριζόντιους σκοπούς και σχετικά με τον προσδιορισμό των τομέων στους οποίους είναι σκόπιμο να καθοριστούν αναλογικά κανονιστικά μέτρα, χρηματοδοτικά μέτρα ή μέτρα πολιτικής.

²⁴ [SMEI/IMERA: Προσωρινή συμφωνία Συμβουλίου και Κοινοβουλίου σχετικά με την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων — Consilium \(europa.eu\).](#)

²⁵ [Δέσμη μέτρων αρωγής για τις MME \(europa.eu\).](#) Βλ. επίσης παράρτημα 3Α της παρούσας έκθεσης για το πρόγραμμα παρακολούθησης της πολιτικής βάσει της δέσμης μέτρων αρωγής για τις MME.

²⁶ Study to map, measure and portray the EU mid-cap landscape (Μελέτη για τη χαρτογράφηση, τη μέτρηση και την παρουσίαση του τοπίου των επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης της ΕΕ) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ad5fdad5-6a33-11ed-b14f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-277396461>.

²⁷ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/general-block-exemption-regulation.html>

²⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.508.01.0001.01.ELL&toc=OJ%3AC%3A2021%3A508%3ATOC

Τον Δεκέμβριο του 2023 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προετοίμασε το έδαφος για τη **διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ως εκ τούτου, της ενιαίας αγοράς**³⁰. Η Επιτροπή αναλαμβάνει ήδη δράση για την ένταξη υποψήφιων χωρών στην ενιαία αγορά ελέγχοντας την πρόοδό τους σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, βοηθώντας τες να πραγματοποιήσουν τις αναγκαίες (και συχνά ουσιαστικές) πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις, και προετοιμάζοντάς τες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την προσχώρηση στην ΕΕ. Οι περισσότερες υποψήφιες χώρες είναι πλέον συνδεδεμένες με το πρόγραμμα για την ενιαία αγορά και το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη». Για την περίοδο 2023-2024 έχουν συμφωνηθεί χάρτες πορείας για την ενίσχυση της εφαρμογής των σφαιρικών και σε βάθος ζωνών ελεύθερων συναλλαγών με την Ουκρανία και τη Μολδαβία, με σκοπό την παροχή στις εν λόγω χώρες περαιτέρω πρόσβασης στην ενιαία αγορά της ΕΕ.

Η ενιαία αγορά απαιτεί πολιτική δέσμευση και θα πρέπει να αποτελεί κοινή προσπάθεια, μαζί με όλους τους παράγοντες και σ' όλους τους τομείς πολιτικής.

Με βάση την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στο πλαίσιο της παρούσας θητείας, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να ολοκληρώνουν και να εκσυγχρονίζουν την ενιαία αγορά, ειδικότερα με την επιτάχυνση της ορθής εφαρμογής και της αυστηρής επιβολής του ενωσιακού δικαίου σε εθνικό επίπεδο, μεταξύ άλλων σε σχέση με ζητήματα που συνδέονται με τον «κανονιστικό υπερθεματισμό». Για την επίτευξη αυτών των στόχων, η Επιτροπή εξακολουθεί να υποστηρίζει τη δημιουργία ειδικών εθνικών υπηρεσιών ενιαίας αγοράς, των οποίων την ηγεσία και τους αναγκαίους πόρους θα διασφαλίζουν τα κράτη μέλη. Οι υπηρεσίες αυτές, οι οποίες θα είναι συμπληρωματικές προς άλλα συνεργατικά εργαλεία, θα μπορούσαν να συμβάλουν ιδίως στην αντιμετώπιση των φραγμών που απομένουν στον τομέα της παροχής υπηρεσιών.

Η εφαρμογή των κανόνων της ενιαίας αγοράς θα πρέπει να εξορθολογιστεί, με τον συνδυασμό προληπτικών, συνεργατικών και διορθωτικών εργαλείων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιτύχουν τους συγκεκριμένους στόχους όσον αφορά τη συμμόρφωση και τη μεταφορά των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο. Το δίκτυο SOLVIT, το έργο που επιτελείται στο πλαίσιο της SMET και οι ειδικές υπηρεσίες ενιαίας αγοράς μπορούν να συμβάλουν στην υπέρβαση περισσότερων εμποδίων στην ενιαία αγορά, μεταξύ άλλων για τις υπηρεσίες. Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να διατεθούν επαρκείς πόροι για το εν λόγω έργο.

Η μείωση της κανονιστικής επιβάρυνσης θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί προτεραιότητα σ' όλα τα επίπεδα. Οι κανονιστικές μεταρρυθμίσεις και τα μέσα στήριξης θα πρέπει να στοχεύουν ιδίως στις ΜΜΕ και τις μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης.

Παράλληλα, θα πρέπει να συνεχιστούν οι απαραίτητες εργασίες προετοιμασίας και μεταρρυθμίσεις για τη διεύρυνση, ώστε να διασφαλιστεί η αμοιβαία επωφελής ενσωμάτωση των χωρών της διεύρυνσης στις ευρωπαϊκές αλυσίδες εφοδιασμού.

³⁰ Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να αρχίσει διαπραγματεύσεις με την Ουκρανία και τη Δημοκρατία της Μολδαβίας, να αρχίσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη μόλις επιτευχθεί ο αναγκαίος βαθμός συμμόρφωσης και να χορηγήσει καθεστώς υποψήφιας χώρας στη Γεωργία: [european council conclusions-14-15-12-2023-en.pdf \(europa.eu\)](https://www.consilium.europa.eu/media/15-12-2023-en.pdf).

2. Πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια και επενδύσεις

ΒΔΕ	Περιγραφή	Στόχος	Τελευταία τιμή για την ΕΕ ³¹
ΒΔΕ 3: Ιδιωτικές επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ	Οι ιδιωτικές επενδύσεις συνδέονται άμεσα με την εύκολη πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια.	Άνοδος	19,3 % (2022) 18,7 % (2021)
ΒΔΕ 4: Επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων ως ποσοστό του ΑΕΠ	Η πρόοδος στον τομέα αυτόν αποτελεί καλή ένδειξη προόδου όσον αφορά την πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια γενικά.	Άνοδος	0,09 % (2022) 0,11 % (2021)

Οι ιδιωτικές επενδύσεις στην ΕΕ έχουν αυξηθεί ικανοποιητικά μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση σε σύγκριση με άλλους διεθνείς παράγοντες. Η εμβάθυνση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών είναι ουσιώδης για την απελευθέρωση ιδιωτικών επενδύσεων και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Οι επενδύσεις που απαιτούνται για την επιτάχυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης θα πρέπει να προέλθουν πρωτίστως από τον ιδιωτικό τομέα.

Κατά την παρούσα θητεία, έχουν εγκριθεί ή συμφωνηθεί σε πολιτικό επίπεδο σχεδόν όλες οι 16 δράσεις του σχεδίου δράσης του 2020 για την Ένωση Κεφαλαιαγορών που πρότεινε η Επιτροπή. Ωστόσο, παρά τη βελτίωση των συνθηκών στις κεφαλαιαγορές της ΕΕ, τα μέτρα αυτά από μόνα τους δεν θα ολοκληρώσουν την Ένωση Κεφαλαιαγορών και η διαθεσιμότητα κεφαλαίων υψηλού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων επιχειρηματικών κεφαλαίων, παραμένει ανεπαρκής για την επέκταση καινοτόμων εταιρειών και για τη χρηματοδότηση της μελλοντικής οικονομικής μεγέθυνσης.

Ο κανονισμός της ΕΕ για την ταξινόμηση θα ενισχύσει τη χρηματοδότηση περιβαλλοντικά βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων και θα τονώσει την πράσινη μετάβαση.

Οι όροι χρηματοδότησης έγιναν πολύ πιο αυστηροί το 2023, δημιουργώντας ένα πιο δύσκολο επενδυτικό περιβάλλον. Τα επιτόκια στη ζώνη του ευρώ αυξήθηκαν απότομα, ενώ τα κριτήρια χορηγήσεων για νέα δάνεια ή πιστωτικά όρια έγιναν αυστηρότερα και διαφοροποιήθηκαν μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ³². Η ΕΤΕπ³³ αναφέρει ότι η διαθεσιμότητα χρηματοδότησης αποτελεί επενδυτικό εμπόδιο για το 44 % των επιχειρήσεων της ΕΕ.

Το σημερινό μέγεθος και βάθος των **κεφαλαιαγορών της ΕΕ** εξακολουθεί να είναι ανεπαρκές για τη στήριξη της μελλοντικής ανάπτυξης της ΕΕ. Μια βαθύτερη Ένωση Κεφαλαιαγορών θα συμβάλει στην κινητοποίηση περισσότερων αποταμιεύσεων και επενδυτικής ικανότητας για τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας, τη μείωση του κόστους δανεισμού και τη διευκόλυνση των επενδύσεων στην ενιαία αγορά, στοιχεία απαραίτητα για την επιτυχή διττή μετάβαση.

³¹ Τα στοιχεία αυτά είναι τα διαθέσιμα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2023. Το παράρτημα 1 «Επισκόπηση των βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα» του εγγράφου SWD(2024) 78 παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιο μακροπρόθεσμες τάσεις.

³² Βλ. για παράδειγμα τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ [COM(2023) 903 final].

³³ [Έρευνα της ΕΤΕπ για τις επενδύσεις το 2023: Επισκόπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.](#)

Η διαθεσιμότητα κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου (ιδίως για την επέκταση των επιχειρήσεων) εξακολουθεί να είναι υποτονική. Η κεφαλαιοποίηση της χρηματιστηριακής αγοράς της ΕΕ, ως ποσοστό του ΑΕΠ, είναι **μικρότερη από το ήμισυ** της χρηματιστηριακής κεφαλαιοποίησης των ΗΠΑ (παρά τις υψηλότερες αποταμιεύσεις στην ΕΕ) και χαμηλότερη από τη χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιαπωνίας ή της Κίνας. Οι επενδύσεις ιδιωτικών κεφαλαίων και επιχειρηματικών κεφαλαίων σε εταιρείες ψηφιακής και πράσινης τεχνολογίας αυξάνονται συνεχώς από το 2016³⁴. Τα **επιχειρηματικά κεφάλαια** ανήλθαν στο 0,09 % του ΑΕΠ το 2022 (βλ. ΒΔΕ 4), ποσοστό διπλάσιο από το επίπεδο του 2018 (0,04 %), αλλά χαμηλότερο σε ετήσια βάση, το οποίο εξακολουθεί να αποτελεί μικρό μέρος του αντίστοιχου επιπέδου στις ΗΠΑ (0,75 %) και στην Κίνα (0,58 %).

Ο αριθμός των **επεκτεινόμενων επιχειρήσεων της ΕΕ** αντιστοιχεί στο 38 % του αντίστοιχου αριθμού στις ΗΠΑ, μολονότι η εν λόγω διαφορά μειώνεται. Για να συνεχιστεί η βελτίωση της κατάστασης, ο όμιλος της ΕΤΕπ και πέντε κράτη μέλη δρομολόγησαν την πρωτοβουλία για τους Ευρωπαίους πρωταθλητές στον τομέα της τεχνολογίας (European Tech Champions Initiative ή ETCI)³⁵, μια δομή ταμείου συμμετοχών που επενδύει σε εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου μεγάλης κλίμακας στον τομέα της καινοτομίας της ΕΕ. Η δράση αυτή συμπληρώνει τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που δημιούργησε το InvestEU για διαχειριστές ταμείων επιχειρηματικού κεφαλαίου μεταγενέστερου σταδίου, όπως η ευρωπαϊκή δράση για κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου υπέρ επεκτεινόμενων επιχειρήσεων και η πρωτοβουλία ταμείου του Γραφείου διανοητικής ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO).

³⁴ European Monitor of Industrial Ecosystems (EMI) [SWD(2024) 77].

³⁵ Στις 13 Φεβρουαρίου 2023, αρχικά από τον Όμιλο ΕΤΕπ με συνεισφορές από το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Γαλλία και την Ιταλία.

Οι βαθύτερες και πιο ολοκληρωμένες κεφαλαιαγορές είναι ζωτικής σημασίας για τη χρηματοδότηση των εταιρειών της ΕΕ και τη στήριξη της μετάβασης προς μια ψηφιακή και βιώσιμη οικονομία. Η εφαρμογή των μέτρων του σχεδίου δράσης του 2020 για την Ένωση Κεφαλαιαγορών θα έχει θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών της ΕΕ, θα βελτιώσει την πρόσβαση των εταιρειών της ΕΕ σε πηγές χρηματοδότησης που βασίζονται στην αγορά και θα καταστήσει ευκολότερη και ελκυστικότερη την πραγματοποίηση επενδύσεων σε εταιρείες της ΕΕ.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό τα κράτη μέλη, οι ενδιαφερόμενοι φορείς του ιδιωτικού τομέα και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να συνεχίσουν να συνεργάζονται για την Ένωση Κεφαλαιαγορών, μεταξύ άλλων με τη διασφάλιση μεγαλύτερων συγκεντρώσεων ιδιωτικών κεφαλαίων, όπως συνταξιοδοτικών ταμείων. Ειδικότερα, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν την ενίσχυση των προσπαθειών για την αύξηση της άμεσης πρόσβασης επιχειρήσεων και άλλων στις κεφαλαιαγορές, διευκολύνοντας τον εφοδιασμό της ΕΕ με κεφάλαια υψηλού κινδύνου και επιχειρηματικά κεφάλαια, για τη στήριξη των νεοφυών επιχειρήσεων και τη διευκόλυνση της επέκτασης των εταιρειών στην Ευρώπη.

3. Δημόσιες επενδύσεις και υποδομές

ΒΔΕ	Περιγραφή	Στόχος	Τελευταία τιμή για την ΕΕ ³⁶
ΒΔΕ 5: Δημόσιες επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ	Οι δημόσιες επενδύσεις διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ανάπτυξη και τη διατήρηση υποδομών που στηρίζουν τις επιχειρήσεις, όπως η ενέργεια, οι μεταφορές ή η ψηφιακή συνδεσιμότητα.	Άνοδος	3,2 % (2022) 3,2 % (2021)

Οι δημόσιες επενδύσεις ανέκαμψαν από τα χαμηλά επίπεδα στα οποία βρίσκονταν μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση. Τα ταμεία της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) και άλλα προγράμματα συνέβαλαν στη χρηματοδότηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, διατηρώντας παράλληλα ισότιμους όρους ανταγωνισμού και προωθώντας τη σύγκλιση σ' ολόκληρη την ενιαία αγορά. Ωστόσο, απαιτούνται αυξημένες και πιο στρατηγικές δημόσιες επενδύσεις, μεταξύ άλλων μέσω πιο καινοτόμων μέσων που συμβάλλουν στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου των ιδιωτικών επενδύσεων, για τη μόχλευση ιδιωτικής χρηματοδότησης και την παροχή των 650 δισ. EUR³⁷ που απαιτούνται ετησίως για τη διττή μετάβαση και για την οικονομική ανθεκτικότητα της Ευρώπης.

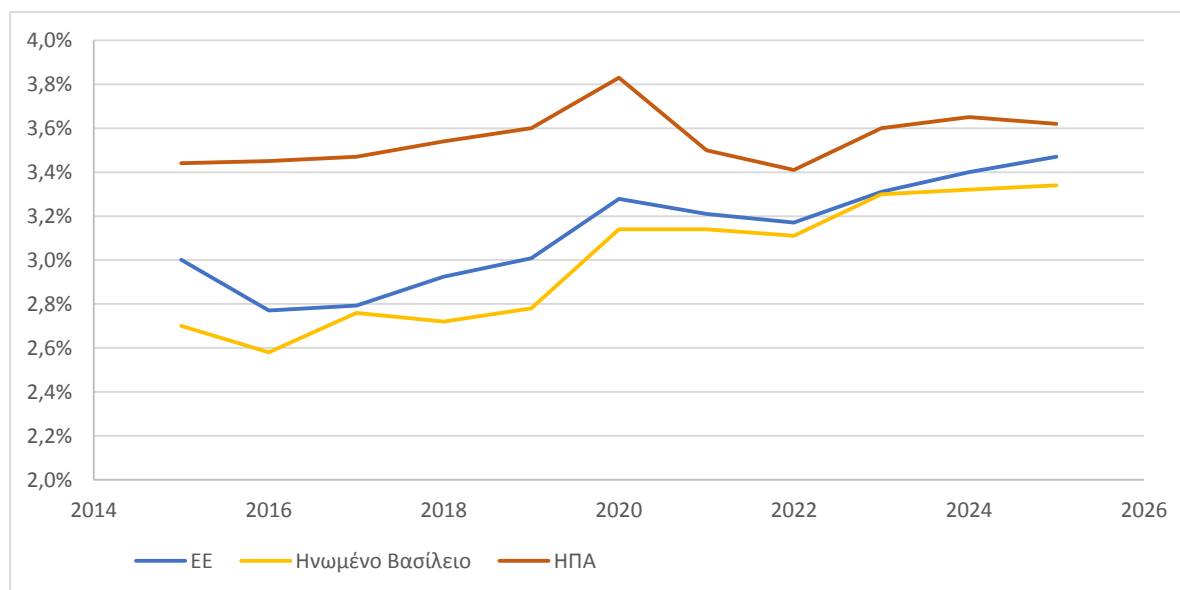
Οι δημόσιες επενδύσεις, οι οποίες ανέρχονται στο 3,3 % του ΑΕΠ, είναι ελάχιστα υψηλότερες από τις δημόσιες επενδύσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο (3,3 %) και ελαφρώς χαμηλότερες από τις

³⁶ Τα στοιχεία αυτά είναι τα διαθέσιμα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2023. Το παράρτημα 1 «Επισκόπηση των βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα» του εγγράφου SWD(2024) 78 παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιο μακροπρόθεσμες τάσεις.

³⁷ Οι συνολικές πρόσθετες επενδυτικές ανάγκες για την επίτευξη των στόχων της διττής μετάβασης εκτιμώνται σε περίπου 650 δισ. EUR ετησίως για την περίοδο 2022-2030, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2022-strategic-foresight-report_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond.https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_23_3194

δημόσιες επενδύσεις στις ΗΠΑ (3,6 %). Παρόλο που οι περισσότερες επενδυτικές ανάγκες για τη διττή μετάβαση θα χρηματοδοτηθούν με ιδιωτικά κεφάλαια, ο ρόλος των δημόσιων επενδύσεων εξακολουθεί να είναι κεντρικός, για παράδειγμα με τη στοχευμένη χρήση χρηματοπιστωτικών προϊόντων και τον συνδυασμό χρηματοδοτικών πηγών για την επιτάχυνση και την ελαχιστοποίηση του κινδύνου των ιδιωτικών επενδύσεων, την απελευθέρωση των επενδύσεων σε υποδομές, καθώς και τη στήριξη έργων σε τομείς συμφερόντων οικονομικής ασφάλειας όπου ενδέχεται να μην υπάρχουν ιδιωτικές επενδύσεις. Η χρηματοδότηση από την ΕΕ εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την κάλυψη χρηματοδοτικών αναγκών και, παράλληλα, για την αποφυγή του κατακερματισμού της ενιαίας αγοράς λόγω των διαφορετικών επιπέδων εθνικής (προσωρινής) στήριξης μέσω κρατικών ενισχύσεων, και για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Γράφημα 2: Δημόσιες επενδύσεις

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάση ετήσιων μακροοικονομικών δεδομένων (AMECO)

Από το 2021 ο ΜΑΑ έχει καταβάλει πάνω από 222 δισ. EUR, ενώ τα ταμεία της πολιτικής συνοχής εκταμίευσαν 192 δισ. EUR κατά την περίοδο 2021-2024³⁸. Το πρόγραμμα InvestEU παρείχε εγγυήσεις της ΕΕ ύψους 13,44 δισ. EUR και το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» κινητοποίησε πάνω από 24 δισ. EUR για την επιστήμη και την καινοτομία.

Περισσότερο στοχευμένα μέσα διαδραματίζουν επίσης ουσιαστικό ρόλο σε βασικούς τομείς μέσω συνδυασμού ρυθμιστικών μέτρων και της χρήσης ενωσιακών ή εθνικών κονδυλίων, όταν αυτά είναι διαθέσιμα. Η **πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών**³⁹, η **πράξη για τα μικροκυκλώματα** και η **πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες** ενισχύουν την εγχώρια παραγωγική ικανότητα της ΕΕ και ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν το δυναμικό της ενιαίας αγοράς. Η ευρωπαϊκή πράξη για τα μικροκυκλώματα θα στηρίζει, μέσω

³⁸ [Δικτυακή πύλη ανοικτών δεδομένων για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία - Ευρωπαϊκή Επιτροπή | Στοιχεία | Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία \(europa.eu\).](#)

³⁹ [Πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών \(europa.eu\).](#)

3,3 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, επενδύσεις αξίας σχεδόν 43 δισ. EUR. Έχουν ανακοινωθεί δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις αξίας άνω των 100 δισ. EUR σ' ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού μικροκυκλωμάτων. Βιομηχανικές συμμαχίες⁴⁰, όπως η συμμαχία για τα φάρμακα κρίσιμης σημασίας που δρομολογήθηκε πρόσφατα, διευκολύνουν την ενίσχυση της συνεργασίας κατά μήκος των αλυσίδων εφοδιασμού σε βασικές τεχνολογίες, συμβάλλοντας στην ανταγωνιστικότητα της ΕΕ.

Το νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας (NEIA)⁴¹ παρέχει κρίσιμη καθοδήγηση και μέτρα στήριξης για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, την προώθηση της καινοτομίας μέσω ρυθμιστικών κλινών δοκιμών και δοκιμαστηρίων, καινοτόμων δημόσιων συμβάσεων και ανάπτυξης ταλέντων.

Τα **σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος** (ΣΕΚΕΕ) στηρίζουν ρηξικέλευθες καινοτομίες ή έργα υποδομής σε τομείς κρίσιμων τεχνολογιών. Έως σήμερα έχουν εγκριθεί επτά ολοκληρωμένα ΣΕΚΕΕ⁴², με αξία εθνικής δημόσιας στήριξης ύψους 27,9 δισ. EUR, για την αποδέσμευση ιδιωτικών επενδύσεων ύψους άνω των 50 δισ. EUR.

Το **Ταμείο Καινοτομίας, το οποίο χρηματοδοτείται μέσω των εσόδων του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ**, στηρίζει και επεκτείνει την καινοτομία σε τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών με στόχο την πλήρη τεχνολογική και εμπορική ωριμότητα και καθίσταται βασικό δημόσιο μέσο για την εφαρμογή της βιομηχανικής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Δεδομένης της επιτυχίας του και της υπερκάλυψης των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων έργων μεγάλης κλίμακας, η Επιτροπή θα επιδιώξει να μεγιστοποιήσει τον προϋπολογισμό στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας με την εμπροσθοβαρή δέσμευση των διαθέσιμων πόρων.

Η «**Πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη**» (STEP)⁴³ θα στηρίζει επενδύσεις για την ανάπτυξη και την παραγωγή κρίσιμων τεχνολογιών στους τομείς των καθαρών τεχνολογιών, της ψηφιακής τεχνολογίας, της καινοτομίας στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας και της βιοτεχνολογίας. Η STEP θα διοχετεύσει χρηματοδότηση στο πλαίσιο υφιστάμενων προγραμμάτων και θα στηρίζει τους φορείς υλοποίησης έργων μέσω μιας επικείμενης δικτυακής πύλης για την κυριαρχία. Το επενδυτικό δυναμικό αυτής της πρωτοβουλίας θα μπορούσε να ανέλθει σε δεκάδες δισεκατομμύρια ευρώ, ανάλογα με τις αποφάσεις επαναπρογραμματισμού των κρατών μελών.

Μπορούν επίσης να γίνουν περισσότερα μέσω στρατηγικών **δημόσιων συμβάσεων**, οι οποίες ανέρχονται περίπου στο 14 % του ΑΕΠ της ΕΕ. Επί του παρόντος, οι περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές και οι πτυχές της καινοτομίας δεν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη στους

⁴⁰ [Βιομηχανικές συμμαχίες — Ευρωπαϊκή Επιτροπή \(europa.eu\)](https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en?prefLang=el).

⁴¹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en?prefLang=el

⁴² Δύο στον τομέα των μπαταριών, δύο στον τομέα των ημιαγωγών, δύο στα οικοσυστήματα υδρογόνου και ένα στις τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους και υπολογιστικής παρυφών. Βλ. επίσης παράρτημα 2 του εγγράφου SWD(2024) 78.

⁴³ COM(2023) 335 final.

δημόσιους διαγωνισμούς⁴⁴. Νέες πρωτοβουλίες, όπως η πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών⁴⁵, εισάγουν κριτήρια περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας, καθώς και κριτήρια ανθεκτικότητας, στις δημόσιες συμβάσεις. Αυτό αναμένεται να δώσει έμπνευση για μεγαλύτερη συνεκτίμηση πτυχών που δεν αφορούν τις τιμές κατά τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων για αγαθά και υπηρεσίες γενικά.

Η περαιτέρω εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς θα πρέπει να συνοδεύεται από συνεχείς δημόσιες επενδύσεις σε βασικούς τομείς προτεραιότητας σ' όλα τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων σε περιφερειακό επίπεδο μέσω της πολιτικής συνοχής, ώστε να διασφαλιστεί συνεκτική ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και ανθεκτικότητα, και, παράλληλα, να αποφευχθεί ο κατακερματισμός της ενιαίας αγοράς.

Η χρηματοδότηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης απαιτεί στρατηγικό συνδυασμό εργαλείων. Απαιτείται αυξημένη και πιο καινοτόμος χρήση των πηγών χρηματοδότησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε να λειτουργεί ως καταλύτης και να ελαχιστοποιεί τους κινδύνους των ιδιωτικών επενδύσεων. Οι δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την ενθάρρυνση και την επιβράβευση της βιωσιμότητας, της ανθεκτικότητας, της καινοτομίας και των κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών.

4. Έρευνα και Καινοτομία

ΒΔΕ	Περιγραφή	Στόχος	Τελευταία τιμή για την ΕΕ ⁴⁶
ΒΔΕ 6: Δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης (E&A) ως ποσοστό του ΑΕΠ	Οι συνολικές δαπάνες E&A (δημόσιες και ιδιωτικές).	> 3 % πέραν του 2030	2,2 % (2021) 2,3 % (2020)
ΒΔΕ 7: Αριθμός αιτήσεων χορήγησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ανά εκατομμύριο κατοίκων	Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας αντικατοπτρίζουν την ικανότητα μιας οικονομίας να αξιοποιεί γνώσεις και υποδεικνύουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που μπορεί να αποκτηθεί μέσω της καινοτομίας.	Άνοδος	ΕΟΔΕ-ΕΕ: 151,1 (2022) 151,75 (2021)

⁴⁴ <https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2023-28>. Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2021 για τις κοινωνικές αγορές που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορούν να υποστηρίξουν τις δημόσιες διοικήσεις κατά την εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45767>.

⁴⁵ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act_en?prefLang=el.

⁴⁶ Τα στοιχεία αυτά είναι τα διαθέσιμα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2023. Το παράρτημα 1 «Επισκόπηση των βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα» του εγγράφου SWD(2024) 78 παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιο μακροπρόθεσμες τάσεις.

κλιματικής αλλαγής⁵¹. Μόνο στον ψηφιακό τομέα, το μερίδιο της ΕΕ ήταν 20 % το 2020, ποσοστό παρόμοιο με εκείνο των ΗΠΑ.

Για να συμβάλει στη γεφύρωση του χάσματος της αγοράς της Ευρώπης όσον αφορά την επέκταση της χρηματοδότησης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ) συνδυάζει επιχορηγήσεις και ίδια κεφάλαια για τη στήριξη πολλά υποσχόμενων νεοφυών και επεκτεινόμενων επιχειρήσεων υπερπροηγμένης τεχνολογίας. Έχουν ήδη εγκριθεί επενδύσεις ύψους άνω του 1 δισ. EUR σε σχεδόν 200 επεκτεινόμενες επιχειρήσεις υπερπροηγμένης τεχνολογίας. Επίσης, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας έχει συμβάλει στην κινητοποίηση πρόσθετων ιδιωτικών επενδύσεων ύψους 7,3 δισ. EUR σε νεοφυείς επιχειρήσεις σε στρατηγικούς τομείς, όπως οι μπαταρίες, το υδρογόνο ή η υγεία.

Στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, τα κράτη μέλη κινητοποιούν πάνω από 47 δισ. EUR σε επενδύσεις έρευνας και καινοτομίας και θα θεσπίσουν μεταρρυθμίσεις στα οικεία συστήματα έρευνας και καινοτομίας επιπρόσθετα στα 35 δισ. EUR που διατίθενται στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής.

Παρ' όλα αυτά, η αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής στην ΕΕ ήταν μικρότερη από το ήμισυ της αντίστοιχης αύξησης στις ΗΠΑ τα τελευταία 30 χρόνια. Απαιτείται, επομένως, ακόμη μεγαλύτερη εστίαση σε στρατηγικές τεχνολογίες (π.χ. καθαρές τεχνολογίες, υποκατάσταση κρίσιμων πρώτων υλών, ψηφιακές τεχνολογίες, προηγμένα υλικά, τεχνολογίες για προηγμένη και καθαρή παραγωγή), συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν δυνατότητες διπλής χρήσης.

Εκτός από την αύξηση των επενδύσεων της ΕΕ στην έρευνα και την καινοτομία, απαιτούνται μέτρα για την περαιτέρω ιεράρχηση των ερευνητικών προσπαθειών με βάση τις ανάγκες μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της ΕΕ και την ενίσχυση της μετατροπής των αποτελεσμάτων της έρευνας σε πρακτικές επιχειρηματικές εφαρμογές.

Απαιτούνται μεταρρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων έρευνας και καινοτομίας, ώστε να αυξηθεί ο αντίκτυπος των επενδύσεων έρευνας και καινοτομίας. Για παράδειγμα, η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων και η βελτίωση των δομών στήριξης για την εφαρμογή των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας από τη βιομηχανία μπορούν να λειτουργήσουν ελκυστικά από επιχειρηματική άποψη.

Σε επίπεδο ΕΕ, η Επιτροπή θα συνεχίσει να αναπτύσσει και να εφαρμόζει πολιτικές που στοχεύουν στην προώθηση καινοτόμων νεοφυών και επεκτεινόμενων επιχειρήσεων στους τομείς της υπερπροηγμένης τεχνολογίας και της πράσινης τεχνολογίας, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη των ικανοτήτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας.

⁵¹ [Έρευνα της ΕΤΕπ για τις επενδύσεις το 2023: Επισκόπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.](#)

έτσι στον περιορισμό του κόστους παραγωγής ενέργειας μεσοπρόθεσμα. Οι δαπάνες των ΜΜΕ για **τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας** έχουν αυξηθεί κατά την τελευταία πενταετία σ' όλα τα βιομηχανικά οικοσυστήματα, κυρίως στον αγροδιατροφικό τομέα, τον κλωστοϋφαντουργικό τομέα, τον τουρισμό, την αεροδιαστημική και την άμυνα³⁴. Οι προηγμένες τεχνολογίες μεταποίησης, όπως η βιομηχανική ρομποτική και η προσθετική κατασκευή, μπορούν να συμβάλουν περαιτέρω στην επίτευξη εξοικονόμησης κόστους.

Η ΕΕ θα πρέπει να εξηλεκτρίσει μαζικά την ενεργειακή της ζήτηση. Για τον σκοπό αυτό απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις σε απανθρακοποιημένες τεχνολογίες. Οι ενδοενωσιακές επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αυξήθηκαν κατά 18,7 % ετησίως από το 2015 έως το 2022, ανερχόμενες σε 38 δισ. EUR κατ' έτος. Η ακόμη μεγαλύτερη (92 δισ. EUR) εκροή άμεσων ξένων επενδύσεων επιβεβαιώνει την ηγετική θέση της βιομηχανίας της ΕΕ στον τομέα αυτό³⁴. Η εκτίμηση επιπτώσεων της ανακοίνωσης σχετικά με τον κλιματικό στόχο της Ευρώπης για το 2040 δείχνει ότι πάνω από το 90 % της ηλεκτρικής ενέργειας που θα καταναλώνεται στην ΕΕ το 2040 θα παράγεται, κατά το μεγαλύτερο μέρος της, από ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και, σε μικρότερο ποσοστό, από πυρηνική ενέργεια⁵⁸. Η Επιτροπή δρομολόγησε επίσης την ευρωπαϊκή βιομηχανική συμμαχία για τους μικρούς δομοστοιχειωτούς αντιδραστήρες.

Θα είναι επίσης απαραίτητο να συνδεθούν νέα κέντρα παραγωγής απανθρακοποιημένης ενέργειας με νέα κέντρα κατανάλωσης. Το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τα δίκτυα αποτελεί το πρώτο βήμα καθορισμού διαφόρων δράσεων για την επιτάχυνση της **ανάπτυξης των δικτύων** και την ταχύτερη ενσωμάτωση της ανανεώσιμης ενέργειας⁵⁹. Θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση για μελλοντικές ολοκληρωμένες δράσεις με στόχο την επιτάχυνση της ανάπτυξης ευρωπαϊκών ολοκληρωμένων ενεργειακών υποδομών. Η ψηφιοποίηση βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο του νέου συστήματος δικτύων⁶⁰. Απαιτούνται ψηφιοποίηση, πρόσβαση σε δεδομένα και αυτοματοποίηση για την ενσωμάτωση όλων των (νέων) πηγών ενέργειας και τη σταθεροποίηση του συστήματος.

Πέραν της ανάπτυξης, η πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών θα ενισχύσει τη **βιομηχανική παραγωγή τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών** στην ΕΕ. Το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την αιολική ενέργεια καθορίζει συστάσεις και δεσμεύσεις για τη στήριξη της ικανότητας παραγωγής αιολικής ενέργειας στην Ευρώπη⁶¹.

Ο ΜΑΑ και το REPowerEU διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο όσον αφορά την ενίσχυση της ανθεκτικότητας, της ασφάλειας και της βιωσιμότητας του ενεργειακού συστήματος της ΕΕ, ιδίως μέσω επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση, την ανανεώσιμη ενέργεια και τα σχετικά δίκτυα, συμβάλλοντας παράλληλα στην καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας.

⁵⁸ Επίσης, η συμμαχία των κρατών μελών για την πυρηνική ενέργεια ανακοίνωσε την πρόθεση να επιτύχει ικανότητα παραγωγής πυρηνικής ενέργειας 150 GW έως το 2050.

⁵⁹ COM(2023) 757.

⁶⁰ COM(2022) 552.

⁶¹ COM(2023) 669.

Κατά την τελευταία πενταετία, η ΕΕ επικαιροποίησε μαζικά την εργαλειοθήκη ενεργειακής πολιτικής της για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά το βιομηχανικό της σχέδιο.

Ωστόσο, θα απαιτηθούν περισσότερα για να διευκολυνθεί η ανάπτυξη της απανθρακοποιημένης ηλεκτρικής ενέργειας, η ενσωμάτωσή της στα ενεργειακά δίκτυα και η αύξηση της παραγωγής τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών. Όλα αυτά είναι απαραίτητα για τη μείωση των τιμών της ενέργειας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεισφέρουν σ' αυτούς τους τομείς, για παράδειγμα μέσω της εφαρμογής των σχεδίων δράσης για τα δίκτυα και την αιολική ενέργεια, της οδηγίας για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και των εργασιών της SMET σχετικά με την αδειοδότηση και την ταχεία εφαρμογή της πράξης για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν την πρωτοβουλία STEP για να αξιοποιήσουν το δυναμικό όλων των μέσων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, και να στηρίξουν την ανάπτυξη και την παραγωγή βασικών στρατηγικών τεχνολογιών καθαρής ενέργειας.

6. Κυκλικότητα

ΒΔΕ	Περιγραφή	Στόχος	Τελευταία τιμή για την ΕΕ ⁶²
ΒΔΕ 10: Ποσοστό κυκλικής χρήσης υλικών	Το ποσοστό κυκλικής χρήσης υλικών μετρά το ποσοστό των υλικών που ανακτάται και επανεισάγεται στην οικονομία στη συνολική χρήση υλικών. Στόχος που τέθηκε στο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία: διπλασιασμός σε σύγκριση με το 2020.	23,4 % μέχρι το 2030	11,5 % (2022) 11,7 % (2021)

Η Ευρώπη σημειώνει αργά πρόοδο προς την επίτευξη μιας πιο κυκλικής οικονομίας. Από το 2000, η παραγωγικότητα των πόρων⁶³ της βιομηχανίας της ΕΕ αυξήθηκε κατά 37 %, γεγονός που υποδηλώνει αποδοτικότερη χρήση των υλικών στην παραγωγή της ΕΕ, αλλά το αποτύπωμα υλικών⁶⁴ της ΕΕ παρέμεινε σταθερό την τελευταία δεκαετία⁶⁵. Μόλις αρχίζει να εφαρμόζεται η νομοθεσία που συμφωνήθηκε πρόσφατα, τα οφέλη της κυκλικότητας για τις επιχειρήσεις θα βελτιωθούν.

Η αύξηση της κυκλικότητας στην οικονομία συνεπάγεται μείωση της κατανάλωσης πρωτογενών υλικών, μείωση των αποβλήτων, καθώς και των εξαρτήσεων. Συνοδεύεται επίσης από σημαντικές δυνατότητες δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας, κυρίως στην κοινωνική

⁶² Τα στοιχεία αυτά είναι τα διαθέσιμα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2023. Το παράρτημα 1 «Επισκόπηση των βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα» του εγγράφου SWD(2024) 78 παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιο μακροπρόθεσμες τάσεις.

⁶³ Η σχέση μεταξύ του μεγέθους της εγχώριας οικονομίας και της χρήσης εγχώριων φυσικών πόρων.

⁶⁴ Η συνολική ποσότητα πρώτων υλών που καταναλώνονται από τους κατοίκους: περιλαμβάνει υλικά που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή της ΕΕ, με προσθήκη των υλικών που είναι ενσωματωμένα στις εισαγωγές και αφαίρεση των υλικών που είναι ενσωματωμένα στις εξαγωγές.

⁶⁵ [Το αποτύπωμα υλικών της Ευρώπης \(europa.eu\)](https://eur01.safelink.eu/europa.eu).

οικονομία. Η βιοοικονομία έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στην αύξηση της κυκλικότητας, για παράδειγμα στον τομέα των υλικών για μπαταρίες.

Το ποσοστό χρήσης δευτερογενών πρώτων υλών το 2022 (11,5 %) είναι χαμηλότερο από το ήμισυ του στόχου που συμφωνήθηκε για το 2030, με αποτέλεσμα να υπάρχει σημαντικό αναξιοποίητο δυναμικό (βλ. γράφημα 3 και ΒΔΕ 10). Ταυτόχρονα, η παραγωγικότητα των πόρων της βιομηχανίας της ΕΕ αυξήθηκε κατά 37 %⁶⁶ σε διάστημα εικοσαετίας και είναι πλέον συγκρίσιμη με εκείνη των ΗΠΑ και τριπλάσια από εκείνη της Κίνας.

Η **μη βιώσιμη κατανάλωση** και η σχετική παραγωγή αποτελούν βασικά εμπόδια για την κυκλικότητα⁶⁷. Μόνο το 20 % των ΜΜΕ χρησιμοποιούν ανακυκλωμένα υλικά και μόνο το 11 % εφαρμόζουν επιχειρηματικά μοντέλα κυκλικής χρήσης υλικών⁶⁸.

Η νομοθεσία που έχει θεσπιστεί πρόσφατα ή έχει συμφωνηθεί σε πολιτικό επίπεδο δημιουργεί **ισχυρό επιχειρηματικό ενδιαφέρον για την αύξηση της κυκλικότητας** στην ΕΕ. Όσον αφορά τα στάδια πριν από την παραγωγή, η **πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες** προβλέπει ότι η ικανότητα ανακύκλωσης στην Ένωση θα πρέπει να καλύπτει το 25 % της ετήσιας ενωσιακής κατανάλωσης πρώτων υλών στρατηγικής σημασίας έως το 2030. Στο επίπεδο των προϊόντων, ο **κανονισμός για τον οικολογικό σχεδιασμό για βιώσιμα προϊόντα** θα καταστήσει δυνατό τον σχεδιασμό ειδικών κριτηρίων κυκλικότητας για κατηγορίες προϊόντων που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ⁶⁹. Αυτό θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του κατακερματισμού της ενιαίας αγοράς που οφείλεται στους αποκλίνοντες εθνικούς κανόνες σχετικά με τη βιωσιμότητα των προϊόντων. Το ψηφιακό διαβατήριο προϊόντος θα διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών κατά μήκος των αλυσίδων εφοδιασμού. Η εποπτεία της αγοράς θα ενισχυθεί για να αντιμετωπιστεί το έλλειμμα επιβολής των εφαρμοστέων απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού, κυρίως όσον αφορά τα εισαγόμενα προϊόντα. Ήδη σήμερα, το **κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τις μπαταρίες**⁷⁰ συμβάλλει στην επίτευξη κυκλικών αξιακών αλυσίδων για την παραγωγή μπαταριών. Παράλληλα, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένοι φραγμοί που πρέπει να αντιμετωπιστούν για να ευνοηθεί η αύξηση της κυκλικότητας, για παράδειγμα σε σχέση με τον ορισμό των αποβλήτων. Σε επίπεδο καταναλωτών, η οδηγία σχετικά με την ενδυνάμωση των καταναλωτών για την πράσινη μετάβαση και η οδηγία για τους οικολογικούς ισχυρισμούς βοηθούν τους καταναλωτές να εντοπίζουν αξιόπιστα και βιώσιμα προϊόντα.

⁶⁶ Eurostat: [Λογαριασμοί ροής υλικών και παραγωγικότητα πόρων — Επεξήγηση στατιστικών \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&code=sdg_12_2_1).

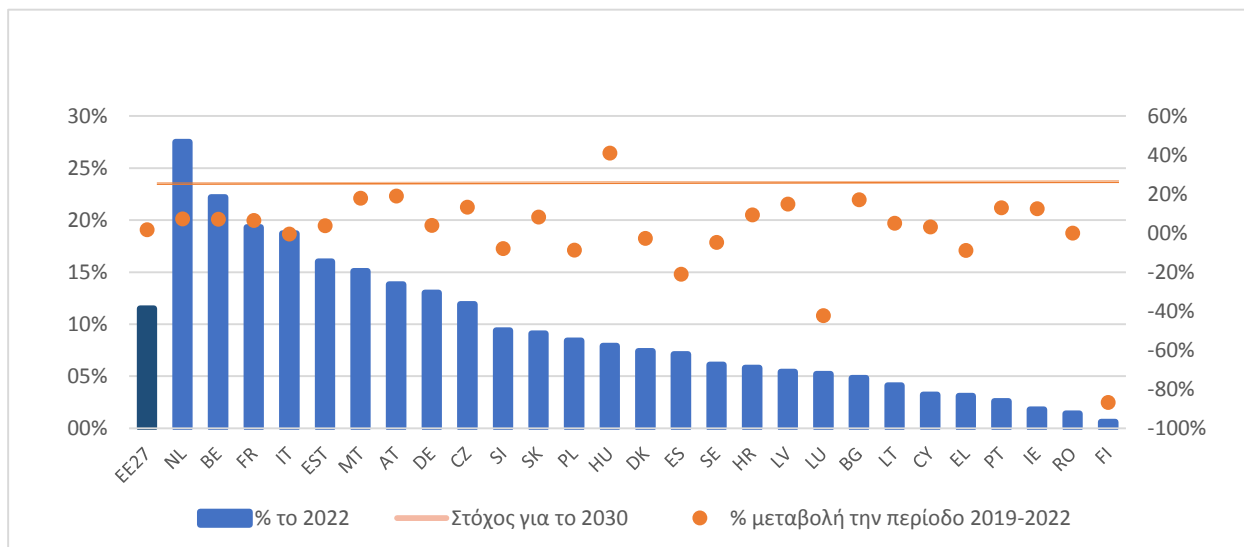
⁶⁷ [Συνθήκες και οδοί για βιώσιμη και κυκλική κατανάλωση στην Ευρώπη — Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&code=sdg_12_2_1).

⁶⁸ Βλ. την έρευνα για τα βιομηχανικά οικοσυστήματα στο παράρτημα 6.

⁶⁹ Κανονισμός για τον οικολογικό σχεδιασμό για βιώσιμα προϊόντα [COM(2022) 142].

⁷⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1542.

Γράφημα 3: Ποσοστό κυκλικής χρήσης υλικών (χρήση δευτερογενών υλικών ως % της συνολικής χρήσης υλικών)

Πηγή: Eurostat

Η νομοθεσία που θεσπίστηκε πρόσφατα θα αυξήσει την κυκλικότητα στην ΕΕ. Ωστόσο, για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά της, τα κράτη μέλη πρέπει να εργαστούν για την ενίσχυση της εποπτείας της αγοράς όσον αφορά τις κανονιστικές απαιτήσεις για τα προϊόντα οι οποίες συνδέονται με την κυκλικότητα. Επίσης, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να προωθήσουν τη βιώσιμη κατανάλωση υλικών υποστηρίζοντας τη βιομηχανική χρήση δευτερογενών υλικών (βιομηχανική συμβίωση μεταξύ των επιχειρήσεων) και πλατφόρμες για τη συνεργατική οικονομία στις οποίες η προσφορά ανακυκλώσιμων/επαναχρησιμοποιήσιμων αποβλήτων θα μπορούσε να συναντά την αντίστοιχη ζήτηση. Επίσης, είναι σημαντικό να αποτελέσει η κυκλική οικονομία κυρίαρχο ρεύμα με την τόνωση της έρευνας και της καινοτομίας, την αναβάθμιση των ικανοτήτων και την επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού, καθώς και με τη στόχευση της χρήσης χρηματοδοτικών μέσων.

7. Ψηφιοποίηση

ΒΔΕ	Περιγραφή	Στόχος	Τελευταία τιμή για την ΕΕ ⁷¹
ΒΔΕ 11: Ψηφιακή ένταση των ΜΜΕ	Ποσοστό των επιχειρήσεων της ΕΕ με τουλάχιστον βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης. Το βασικό επίπεδο συνεπάγεται τη χρήση τουλάχιστον τεσσάρων από τις δώδεκα επιλεγμένες ψηφιακές τεχνολογίες (π.χ. χρήση οποιασδήποτε τεχνολογίας ΤΝ· πωλήσεις ηλεκτρονικού εμπορίου που αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 1 % του συνολικού κύκλου εργασιών κ.λπ.) όπως ορίζεται στο πρόγραμμα πολιτικής για την ψηφιακή δεκαετία.	90 % μέχρι το 2030	69,30 % (2022) 61,36 % (2021)

⁷¹ Τα στοιχεία αυτά είναι τα διαθέσιμα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2023. Το παράρτημα 1 «Επισκόπηση των βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα» του εγγράφου SWD(2024) 78 παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιο μακροπρόθεσμες τάσεις.

ΒΔΕ 12: Υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις	Ποσοστό των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων που χρησιμοποιεί υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους, μαζικά δεδομένα και/ή τεχνητή νοημοσύνη. Στόχος που ορίζεται στο πρόγραμμα πολιτικής για την ψηφιακή δεκαετία.	75 % μέχρι το 2030	Υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους: 34 % (2021) Μαζικά δεδομένα: 14 % (2020) Τεχνητή νοημοσύνη: 8 % (2021)
---	---	--------------------	--

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών, καθώς και η συνολική ψηφιοποίηση της οικονομίας, αποτελούν βασικούς κινητήριους μοχλούς για ανταγωνιστικότητα και κυριαρχία. Έχουν θεσπιστεί σήμερα διάφορα χρηματοδοτικά μέσα και έχουν αναληφθεί διάφορες νομοθετικές πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων και της ανταγωνιστικότητας του τομέα των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών της ΕΕ. Η συνέχιση και η ενίσχυση των συλλογικών προσπαθειών θα είναι αναγκαίες για την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού, την αντιμετώπιση των επενδυτικών κενών και την ενίσχυση των ψηφιακών ικανοτήτων, σύμφωνα με το πρόγραμμα πολιτικής για την ψηφιακή δεκαετία.

Παρά τα πλεονεκτήματα της ΕΕ σε συγκεκριμένους τομείς ψηφιακής τεχνολογίας, όπως οι τεχνολογίες προηγμένης παραγωγής και ο εξοπλισμός κατασκευής ημιαγωγών, το μερίδιο της ΕΕ στην παγκόσμια αγορά τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) μειώθηκε δραστικά την τελευταία δεκαετία, από 21,8 % (2013) σε 11,3 % (2022), ενώ το μερίδιο των ΗΠΑ αυξήθηκε από 26,8 % σε 36 %⁷².

Το πρόγραμμα πολιτικής για την ψηφιακή δεκαετία⁷³ είναι ένα σύστημα συνεργατικής διακυβέρνησης μεταξύ της ΕΕ και των εθνικών αρχών με σκοπό τη στήριξη της επίτευξης συγκεκριμένων στόχων και επιδιώξεων για το 2030. Εστιάζει σε τέσσερις τομείς: ψηφιακές δεξιότητες· ψηφιακές υποδομές· ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω της εφαρμογής προηγμένων τεχνολογιών, όπως της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ), των υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους και της ανάλυσης μαζικών δεδομένων· ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών. Στην πρώτη έκθεση για την κατάσταση της ψηφιακής δεκαετίας⁷⁴ επισημαίνεται η **ανάγκη επιτάχυνσης και εμβάθυνσης των συλλογικών προσπαθειών** για την εκπλήρωση των φιλοδοξιών μας στον τομέα των ημιαγωγών και των προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων και για την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Διάφορα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ στηρίζουν την ενίσχυση **των ψηφιακών ικανοτήτων, των ψηφιακών υποδομών και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ψηφιακή μετάβαση**. Για παράδειγμα, το DIGITAL έχει συμβάλει (με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη») στην ανάδειξη του ηγετικού ρόλου της ΕΕ σε παγκόσμιο επίπεδο στον τομέα της υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων και παρέχει στρατηγική χρηματοδότηση για τη στήριξη έργων στους τομείς

⁷² [Μερίδιο στην παγκόσμια αγορά ΤΠΕ ανά τον κόσμο για το 2023 | Statista](#).

⁷³ Απόφαση (ΕΕ) 2022/2481 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022.

⁷⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2023-report-state-digital-decade>. Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο που κατευθύνει και συντονίζει όλες τις δράσεις που σχετίζονται με τον ψηφιακό τομέα με μια προσέγγιση βιομηχανικής πολιτικής. Ειδικότερα, θέτει στόχους για την ψηφιακή δεκαετία, ως μετρήσιμους στόχους για τη συνδεσιμότητα, τις ψηφιακές δεξιότητες, τις ψηφιακές επιχειρήσεις και τις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, και παρακολουθεί την επίτευξή τους.

της τεχνητής νοημοσύνης, των προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων, της κυβερνοασφάλειας, καθώς και για την ανάπτυξη ψηφιακών λύσεων για τις δημόσιες διοικήσεις και τις επιχειρήσεις.

Η ανατρεπτική εμφάνιση της παραγωγικής ΤΝ (generative AI) δημιουργεί μια μοναδική ευκαιρία σε μια αγορά που αναμένεται να αναπτύσσεται με ρυθμούς άνω του 24,4 % ετησίως από το 2023 έως το 2030⁷⁵. Για την τόνωση της καινοτομίας στον τομέα της ΤΝ, η πράξη για την ΤΝ παρέχει ένα σταθερό, προβλέψιμο και αναλογικό νομικό πλαίσιο για τους προγραμματιστές ΤΝ, προωθώντας την εμπιστοσύνη των πολιτών και των επιχειρήσεων στις εφαρμογές ΤΝ και, ως εκ τούτου, ενισχύοντας την υιοθέτησή τους στην ΕΕ.

Επίσης, συμπληρωματικά προς το κανονιστικό πλαίσιο, η δέσμη μέτρων για τις νεοφυείς επιχειρήσεις και την καινοτομία στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης⁷⁶ θα καταστήσει την Ευρώπη καινοτόμο κινητήρια δύναμη για αξιόπιστη τεχνητή νοημοσύνη. Με βάση την κορυφαία στον κόσμο υποδομή υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων της Ευρώπης (EuroHPC), δημιουργεί «εργοστάσια ΤΝ» που συνδυάζουν τα βασικά συστατικά της ΤΝ —δεδομένα, υπολογιστική, αλγόριθμους και ταλέντα— και λειτουργούν ως υπηρεσία μίας στάσης για την κατάρτιση νεοφυών επιχειρήσεων στον τομέα της ΤΝ και την ανάπτυξη μεγάλων μοντέλων ΤΝ. Επιπλέον, συνδέει νεοφυείς επιχειρήσεις και ερευνητές στον τομέα της ΤΝ με βιομηχανικούς χρήστες, ενισχύοντας καινοτόμες εφαρμογές παραγωγικής ΤΝ στα 14 βιομηχανικά οικοσυστήματα της Ευρώπης.

Άλλα μέτρα πολιτικής της ΕΕ έχουν ήδη αρχίσει να **δημιουργούν εγχώρια ικανότητα** για άλλες εγκάρσιες ψηφιακές τεχνολογίες και έχουν εστιάσει στη μείωση των **στρατηγικών εξαρτήσεων** όσον αφορά τα μικροκυκλώματα και τις υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους⁷⁷. Η **πράξη για τα μικροκυκλώματα** θα αυξήσει την παραγωγική ικανότητα της ΕΕ⁷⁸, με στόχο να διασφαλιστεί ότι τουλάχιστον το 20 % της παγκόσμιας παραγωγής ημιαγωγών τεχνολογίας αιχμής, σε όρους αξίας, θα παράγεται στην Ευρώπη έως το 2030. Τα **ΣΕΚΕΕ για τη μικροηλεκτρονική και τις υποδομές και υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους νέας γενιάς** κινητοποιούν μεγάλες εταιρείες και νεοφυείς επιχειρήσεις να επενδύσουν σε μείζονες, καινοτόμες βιομηχανικές ικανότητες⁷⁹ και να αναπτύξουν ένα διαλειτουργικό και ανοιχτά προσβάσιμο ευρωπαϊκό οικοσύστημα επεξεργασίας δεδομένων.

Η υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών από τις εταιρείες της ΕΕ μπορεί να αυξήσει σημαντικά την παραγωγικότητα της εργασίας σ' ολόκληρη την οικονομία. Το 2022 το 69 % των ΜΜΕ της ΕΕ είχαν τουλάχιστον βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης, σε σύγκριση με τον στόχο του 90 % έως το 2030 που έχει τεθεί στο πλαίσιο της ψηφιακής δεκαετίας (βλ. ΒΔΕ 11). Το ποσοστό των

⁷⁵ Association for Computing Machinery, TechBriefs, καλοκαίρι 2023 / έκδοση 8 — [3626110 \(acm.org\)](https://www.acm.org/3626110).

⁷⁶ [Η Επιτροπή δρομολογεί δέσμη μέτρων για την καινοτομία στον τομέα της ΤΝ για τη στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων και ΜΜΕ στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης \(europa.eu\)](#).

⁷⁷ SWD(2021) 352 Strategic dependencies and capacities (Στρατηγικές εξαρτήσεις και ικανότητες), το οποίο συνοδεύει το έγγραφο «Επικαιροποίηση της νέας βιομηχανικής στρατηγικής του 2020: προς μια ισχυρότερη ενιαία αγορά για την ανάκαμψη της Ευρώπης».

⁷⁸ Ήδη 14 νέες εγκαταστάσεις παραγωγής έχουν προγραμματιστεί να συνδεθούν με το διαδίκτυο και να τεθούν σε λειτουργία έως το 2030.

⁷⁹ Συμπεριλαμβανομένων των κρίσιμων πρώτων υλών, του εξοπλισμού, των πλακιδίων, της έρευνας, της προπαραγωγής και του σχεδιασμού.

επιχειρήσεων της ΕΕ με 10 ή περισσότερους εργαζομένους που έχουν υιοθετήσει ψηφιακές τεχνολογίες ήταν 14 % για τα μαζικά δεδομένα το 2020, 34 % για το υπολογιστικό νέφος και 8 % για την ΤΝ το 2021, έναντι του στόχου για το 2030 σύμφωνα με τον οποίο το 75 % των εταιρειών θα χρησιμοποιούν τουλάχιστον μία από αυτές τις τεχνολογίες (βλ. ΒΔΕ 12). Οι νεοφυείς επιχειρήσεις στον τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας είναι πολύ δραστήριες στα περισσότερα βιομηχανικά οικοσυστήματα, με τους κλάδους της υγείας, της κινητικότητας και του πολιτιστικού και δημιουργικού κλάδου να καταγράφουν το υψηλότερο ποσοστό³⁴. Πολλές απ' αυτές τις νεοφυείς επιχειρήσεις προσφέρουν βασικές ψηφιακές λύσεις, όπως διαδικτυακές αγορές ή υπηρεσίες λογισμικού, οι οποίες συμβάλλουν στον μετασχηματισμό των οικοσυστημάτων.

Η ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων της ΕΕ, ιδίως των ΜΜΕ, και των δημόσιων υπηρεσιών σημειώνει πρόοδο, αλλά παραμένει, σε ορισμένους τομείς, πολύ κάτω από τις επιδιώξεις και τους στόχους της ψηφιακής δεκαετίας για το 2030. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν πλήρως το πρόγραμμα πολιτικής για την ψηφιακή δεκαετία για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού.

Η ΕΕ έχει ήδη λάβει διάφορα μέτρα πολιτικής για τη μείωση των στρατηγικών εξαρτήσεων και την προώθηση της ανταγωνιστικότητας μέσω της ενίσχυσης των επενδύσεων σε στρατηγικές τεχνολογίες, όπως οι ημιαγωγοί, οι υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους, η ΤΝ και η υπολογιστική υψηλών επιδόσεων. Για να είναι αποτελεσματικότερες οι πολιτικές αυτές, τα κράτη μέλη καλούνται να ευθυγραμμίσουν τις στρατηγικές τους για την ανάπτυξη βιομηχανικών ικανοτήτων στους σχετικούς τομείς.

8. Εκπαίδευση και δεξιότητες

ΒΔΕ	Περιγραφή	Στόχος	Τελευταία τιμή για την ΕΕ ⁸⁰
ΒΔΕ 13: Συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση κάθε χρόνο (μέσος όρος ανδρών και γυναικών)	Η αυξημένη συμμετοχή στην κατάρτιση θα αποτελεί ένδειξη ικανοποιητικής προόδου όσον αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα (ο στόχος αυτός εντάσσεται στον κοινωνικό πυλώνα των στόχων της συνόδου κορυφής του Πόρτο)	60 % μέχρι το 2030	37,4 % (2016) Με βάση την έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων, η οποία διεξαγόταν στο παρελθόν μία φορά κάθε 6 χρόνια.
ΒΔΕ 14: Ποσοστό απασχόλησης ενηλίκων	Η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης συμβάλλει στην κοινωνικά βιώσιμη ανταγωνιστικότητα (ο στόχος αυτός εντάσσεται στον κοινωνικό πυλώνα των στόχων της συνόδου κορυφής του Πόρτο).	78 % μέχρι το 2030	74,6 % (2022) 73 % (2021)

⁸⁰ Τα στοιχεία αυτά είναι τα διαθέσιμα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2023. Το παράρτημα 1 «Επισκόπηση των βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα» του εγγράφου SWD(2024) 78 παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιο μακροπρόθεσμες τάσεις.

ΒΔΕ 15: Ειδικοί ΤΠΕ (μέσος όρος γυναικών και ανδρών, % της απασχόλησης)	Ο δείκτης αυτός, που αποτελεί έναν από τους στόχους του προγράμματος πολιτικής για την ψηφιακή δεκαετία, μετρά την πρόοδο προς ένα επαρκώς μεγάλο εργατικό δυναμικό που ειδικεύεται στην ανάπτυξη και την εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών.	20 εκατομμύρια μέχρι το 2030 (δηλ. περίπου το 10 % της συνολικής απασχόλησης)	9,4 εκατομμύρια (2022) 8,9 εκατομμύρια (2021) Ποσοστό συνολικής απασχόλησης: 4,6 % (2022) 4,5 % (2021)
Υποψήφιος ΒΔΕ 15α: Μέση βαθμολογία εξετάσεων για άτομα ηλικίας 15 ετών (PISA)	PISA είναι το πρόγραμμα του ΟΟΣΑ για τη διεθνή αξιολόγηση των σπουδαστών. Στο πλαίσιο του PISA μετράται η ικανότητα των ατόμων ηλικίας 15 ετών να χρησιμοποιούν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες για να αντιμετωπίσουν προκλήσεις στην πραγματική ζωή.	Άνοδος	Μαθηματικά: 474 (2022) 492 (2018) Ανάγνωση: 475 (2022) 488 (2018) Φυσικές επιστήμες: 484 (2022) 488 (2018)

Με ποσοστό 74,6 % το 2022, η ΕΕ βρίσκεται σε καλή τροχιά για την επίτευξη του στόχου του 78 % όσον αφορά το ποσοστό απασχόλησης για το 2030. Ωστόσο, τα τρία τέταρτα των ΜΜΕ αντιμετωπίζουν, επί του παρόντος, ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, τις οποίες έχει αρχίσει να επιλύει το σύμφωνο για τις δεξιότητες και τα μέτρα για τη διευκόλυνση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Η διαθεσιμότητα ποιοτικών θέσεων εργασίας, η αντιμετώπιση του χάσματος μεταξύ των φύλων και η προώθηση ίσων ευκαιριών για όλους είναι καίριας σημασίας για την προσέλκυση και τη διατήρηση του εργατικού δυναμικού. Το ειδικευμένο εργατικό δυναμικό αποτελεί βασικό παράγοντα ανταγωνιστικότητας, στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης δημογραφικής αλλαγής⁸¹.

Η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση δημιουργούν ζήτηση για νέες δεξιότητες, η οποία επιτάσσει αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού. Για παράδειγμα, ποσοστό μεταξύ του 35 % και του 45 % του εργατικού δυναμικού στον τομέα των ανακαίνιστων κτιρίων θα χρειαστεί κατάρτιση σε θέματα ενεργειακής απόδοσης⁸². Υπάρχει μεγάλη ζήτηση για δεξιότητες ΤΠΕ, παρόλο που οι επιμέρους ανάγκες διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των οικοσυστημάτων (βλ. γράφημα 4). Οι ειδικοί σε θέματα ΤΠΕ ανήλθαν σε 9,4 εκατομμύρια το 2022, αριθμός που αντιστοιχεί στο 4,6 % της συνολικής απασχόλησης και καταγράφει πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου των 20 εκατομμυρίων ατόμων μέχρι το 2030 (βλ. ΒΔΕ 15). Από την άλλη πλευρά, στην ΕΕ μόνο ένας στους τρεις ενήλικες συμμετέχει σε δραστηριότητες μάθησης κάθε χρόνο (βλ. ΒΔΕ 13). Επίσης, η μέση βαθμολογία για τα άτομα ηλικίας 15 ετών μειώθηκε για την ΕΕ το 2022 σε σύγκριση με το 2018 σ' όλους τους επιστημονικούς κλάδους, όπου οι κύριοι ανταγωνιστές της Ευρώπης καταγράφουν καλύτερες

⁸¹ Ανακοίνωση με τίτλο «Δημογραφική αλλαγή στην Ευρώπη: μια εργαλειοθήκη για δράση» [COM(2023) 577 final].

⁸² ETUC, «Skills and Quality Jobs in Construction»: [230630 - jtc_study_report_may_2023.pdf \(ituc-csi.org\)](https://www.etuc.org/sites/default/files/230630_-_jtc_study_report_may_2023.pdf).

επιδόσεις από αυτήν. Αυτό υποδηλώνει ότι η Ευρώπη αντιμετωπίζει πρόβλημα όσον αφορά τον εφοδιασμό των νέων με βασικές δεξιότητες.

Γράφημα 4: % των διαδικτυακών αγγελιών για θέσεις εργασίας που απαιτούν τουλάχιστον μέτριες ή προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες, ΕΕ-27.

Πηγή: Ανάλυση του Technopolis Group με βάση τα δεδομένα Skillovate του Cedefop, για το έργο του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Βιομηχανικών Οικοσυστημάτων (EMI) του 2023.

Η ΕΕ διαθέτει εργαλεία πολιτικής για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων⁸³. Η χρηματοδότηση για την προαγωγή της συνοχής και, ειδικότερα, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+)⁸⁴ στηρίζουν τις εθνικές επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Μέσω του **συμφώνου για τις δεξιότητες** και των ειδικών εταιρικών σχέσεων που δημιουργούνται σε καθένα από τα 14 βιομηχανικά οικοσυστήματα, η ΕΕ συμβάλλει στην απαιτούμενη αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση εκατομμυρίων εργαζομένων σ' όλα τα βιομηχανικά οικοσυστήματα. Έχει αναληφθεί δέσμευση από 1 500 οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση 10 εκατομμυρίων εργαζομένων έως το 2030, ενώ έχουν ήδη αναπτυχθεί περισσότερα από 15 000 προγράμματα κατάρτισης. Επιπλέον, στο πλαίσιο της πράξης για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών, η Επιτροπή υποστηρίζει τη δημιουργία **ακαδημιών δεξιοτήτων** για την επέκταση της παραγωγής και της εγκατάστασης τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών και των πρώτων υλών που απαιτούνται γι' αυτές⁸⁵. Το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης βοηθά περαιτέρω τα κράτη μέλη να

⁸³ Για παράδειγμα, το εκπαιδευτικό εργαστήριο για τις επενδύσεις σε ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση βοηθά τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν πολιτικές που είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές για την ενίσχυση βασικών και προηγμένων δεξιοτήτων.

⁸⁴ Για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, οι επενδύσεις του ΕΚΤ+ στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες αναμένεται να υπερβούν τα 42 δισ. EUR (συνολικός προϋπολογισμός), ενώ πάνω από 15 εκατ. EUR προορίζονται για την εκπαίδευση ενηλίκων. Τα εθνικά σχέδια για τη χρήση των πόρων του ΕΚΤ+ ή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνουν πολλές δραστηριότητες για την επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού· για τα μισά περίπου κράτη μέλη, περιλαμβάνουν επίσης δράσεις για συστήματα ατομικών λογαριασμών μάθησης, εφαρμόζοντας σύσταση του Συμβουλίου του Ιουνίου 2022.

⁸⁵ Οι ακαδημίες δεξιοτήτων αναπτύσσουν προγράμματα μάθησης τα οποία προσφέρονται σε παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης στα κράτη μέλη. Με βάση το υφιστάμενο μοντέλο στον τομέα των μπαταριών, οι ακαδημίες

σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την προώθηση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης του πληθυσμού και για τη βελτίωση των δεξιοτήτων των νέων. Ο μηχανισμός ενίσχυσης ταλέντων⁸⁶ στηρίζει τις περιφέρειες της ΕΕ που πλήττονται από την επιταχυνόμενη μείωση του ενεργού πληθυσμού τους.

Η **κινητικότητα των εργαζομένων** στην ενιαία αγορά μπορεί να συμβάλει στην άμβλυνση των ελλείψεων δεξιοτήτων⁸⁷. Ωστόσο, μέχρι στιγμής, αφορά σχετικά λίγους εργαζόμενους στην ΕΕ (3,8 %⁸⁸) και είναι πολύ πιο διαδεδομένη μεταξύ των εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης. Μόνο το 14 % των ΜΜΕ της ΕΕ (σε σύγκριση με το 30 % των μεγάλων επιχειρήσεων) έχουν προσπαθήσει να προσλάβουν προσωπικό από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ⁸⁹. Οι κανονιστικές ή διοικητικές απαιτήσεις συχνά εμποδίζουν την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και είναι αναγκαίο να υπάρξει απλούστευση. Όταν μετακινούνται για λόγους εργασίας, οι πολίτες της ΕΕ αντιμετωπίζουν διαφορές όσον αφορά τις πρακτικές εγγραφής στα μητρώα των τοπικών αρχών και την πρόσβαση στα εθνικά συστήματα ΤΠ⁹⁰. Το ποσοστό **αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων** για την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος σε άλλο κράτος μέλος είναι αρκετά υψηλό στη μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών, αλλά, σε ορισμένα επαγγέλματα και χώρες, εξακολουθούν να υπάρχουν περιοριστικές απαιτήσεις όσον αφορά τα τυπικά προσόντα και χρονοβόρες διαδικασίες⁹¹. Για να διευκολυνθεί η προσέλκυση **εργαζομένων από τρίτες χώρες**, η «δέσμη μέτρων για την κινητικότητα δεξιοτήτων και ταλέντων» της Επιτροπής⁹² περιλαμβάνει συστάσεις προς τα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο διευκόλυνσης της αναγνώρισης των τυπικών προσόντων υπηκόων τρίτων χωρών⁹³ και πρόταση κανονισμού για τη δημιουργία δεξαμενής ταλέντων της ΕΕ⁹⁴.

Σε συνέχεια της συνόδου κορυφής των κοινωνικών εταίρων στο Val Duchesse, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2024, η Επιτροπή, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, θα υποβάλει, έως την άνοιξη του 2024, σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων.

αποσκοπούν στην κατάρτιση 100 000 εκπαιδευομένων έκαστη, εντός 3 ετών από την ίδρυσή τους. Επίσης, η ακαδημία κυβερνοδεξιοτήτων θα συνδυάσει υφιστάμενες πρωτοβουλίες σχετικές με τις κυβερνοδεξιότητες και θα βελτιώσει τον συντονισμό τους, με στόχο τη γεφύρωση του χάσματος ταλέντων στον τομέα της κυβερνοασφάλειας [Ακαδημία κυβερνοδεξιοτήτων | Πλατόφωρμα για τις ψηφιακές δεξιότητες και θέσεις εργασίας \(europa.eu\)](#).

⁸⁶ [harnessing-talents-regions_en.pdf \(europa.eu\)](#).

⁸⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023), Απασχόληση και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη.

⁸⁸ [Κινητικότητα και αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης εργατικού δυναμικού σε διασυνοριακό επίπεδο | Πίνακας αποτελεσμάτων της ενιαίας αγοράς \(europa.eu\)](#). Επίσης, μόνο το 17 % των πολιτών της ΕΕ φαίνεται ότι έχουν ζήσει ή εργαστεί ποτέ σε χώρα διαφορετική από τη δική τους (βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), Ευρωβαρόμετρο 528 «Intra-EU mobility after pandemic» (Κινητικότητα εντός της ΕΕ μετά την πανδημία).

⁸⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023), Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 537 «SMEs and skills shortages» (ΜΜΕ και ελλείψεις δεξιοτήτων).

⁹⁰ Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 529 «European Year of Skills: Skills shortages, recruitment and retention strategies in small and medium-sized enterprises» (Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων: Ελλείψεις δεξιοτήτων, στρατηγικές πρόσληψης και διατήρησης προσωπικού σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις), έκθεση.

⁹¹ [Πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγορές υπηρεσιών | Πίνακας αποτελεσμάτων της ενιαίας αγοράς \(europa.eu\)](#).

⁹² Ανακοίνωση για την κινητικότητα δεξιοτήτων και ταλέντων [COM(2023) 715].

⁹³ C(2023) 7700 final.

⁹⁴ COM(2023) 716 final.

Η αποτελεσματικότερη και πιο στοχευμένη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ για επενδύσεις στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες σε εθνικό επίπεδο, για παράδειγμα με σκοπό τη στήριξη δράσεων στο πλαίσιο του συμφώνου για τις δεξιότητες και των ακαδημιών δεξιοτήτων στον τομέα των μηδενικών καθαρών εκπομπών, μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη προόδου ως προς την ευθυγράμμιση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με τη ζήτηση δεξιοτήτων.

Επίσης, η κινητικότητα των εργαζομένων και των παρόχων υπηρεσιών θα μπορούσε να διευκολυνθεί μέσω αναλογικών απαιτήσεων πρόσβασης για τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα, ευχερέστερης αναγνώρισης των τυπικών επαγγελματικών προσόντων και απλούστερων και περισσότερων ψηφιακών πρακτικών εγγραφής στα μητρώα για τους πολίτες που μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος.

9. Εμπόριο και ανοικτή στρατηγική αυτονομία

ΒΔΕ	Περιγραφή	Στόχος	Τελευταία τιμή για την ΕΕ ⁹⁵
ΒΔΕ 16: Εμπόριο με τον υπόλοιπο κόσμο (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	Εμπόριο με τον υπόλοιπο κόσμο (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	Άνοδος	17,6 % για εμπορεύματα (2022) 14,8 % για εμπορεύματα (2021) 7,7 % για υπηρεσίες (2022) 6,9 % για υπηρεσίες (2021)
Υποψήφιος ΒΔΕ 16α: Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστό των εισαγωγών του υπόλοιπου κόσμου	Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της ΕΕ, του Ηνωμένου Βασιλείου, των ΗΠΑ, της Ιαπωνίας και της Κίνας ως αντίστοιχα ποσοστά των εισαγωγών του υπόλοιπου κόσμου.	Σταθερό επίπεδο ή άνοδος	16,2 % για εμπορεύματα (2022) 16,4 % για εμπορεύματα (2021) 33,1 % για υπηρεσίες (2022) 35,2 % για υπηρεσίες (2021)

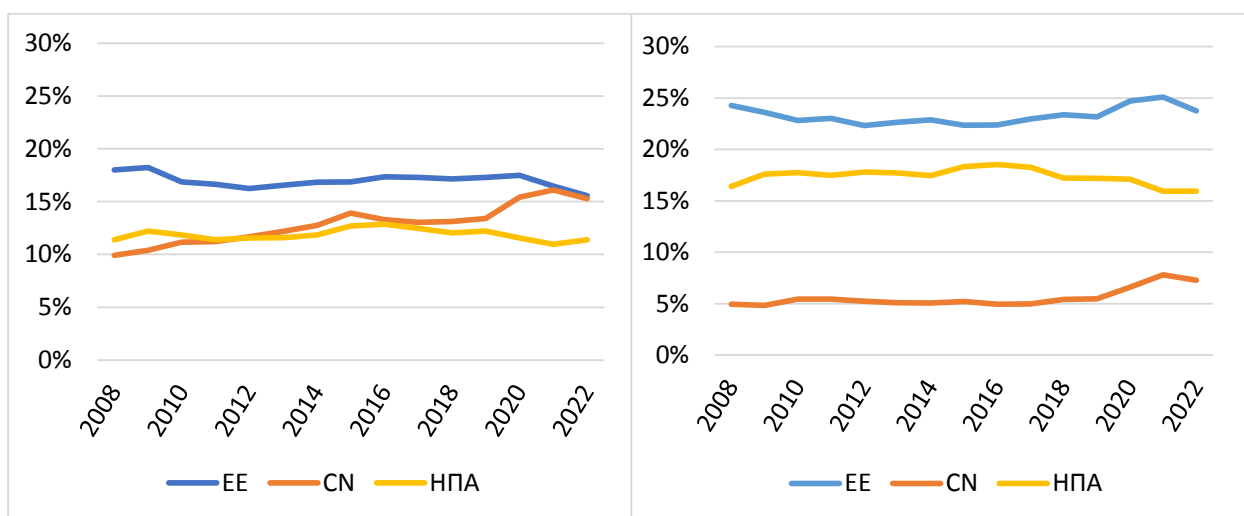
Το εμπόριο είναι καίριας σημασίας για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Προωθεί την αποδοτικότητα και την καινοτομία και δημιουργεί αγορές για τους οικονομικούς φορείς της ΕΕ. Η ΕΕ αντλεί οικονομική και πολιτική ισχύ από τη θέση της ως του μεγαλύτερου εμπόρου και επενδυτή: είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας παγκοσμίως, με ποσοστό 16 % των παγκόσμιων εξαγωγών. Η ΕΕ προωθεί το ανοικτό εμπόριο βάσει κανόνων και ευημερεί σε αυτό. Ταυτόχρονα, οι νέοι κίνδυνοι που προκύπτουν από τις αυξημένες γεωπολιτικές εντάσεις, τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και τις ασύμμετρες εξαρτήσεις οδήγησαν την ΕΕ να λάβει νέα μέτρα, με την ενθάρρυνση της διαφοροποίησης του εφοδιασμού, την ενίσχυση των εμπορικών και επενδυτικών δεσμών, καθώς και την ενδυνάμωση της παραγωγικής ικανότητας σε κρίσιμους τομείς. Η ΕΕ χρησιμοποιεί επίσης

⁹⁵ Τα στοιχεία αυτά είναι τα διαθέσιμα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2023. Το παράρτημα 1 «Επισκόπηση των βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα» του εγγράφου SWD(2024) 78 παρέχει πληροφορίες σχετικά με πιο μακροπρόθεσμες τάσεις.

τα οικεία εργαλεία εμπορικής άμυνας και ενισχύει την εργαλειοθήκη της για την προώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις της ΕΕ.

Το εμπόριο είναι καίριας σημασίας για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών στο εξωτερικό της ΕΕ ανήλθε στο 18 % και 8 %, αντίστοιχα, του ΑΕΠ της ΕΕ το 2022. Η ΕΕ είναι ο **μεγαλύτερος εξαγωγέας παγκοσμίως** (16 % των εισαγωγών όλων των χωρών, με ποσοστό παρόμοιο με την Κίνα και πολύ υψηλότερο από τις ΗΠΑ). Η ΕΕ έχει ιδιαίτερα υψηλές επιδόσεις στον τομέα των υπηρεσιών (βλ. γράφημα 5) και των εξαγωγών υψηλής τεχνολογίας (23 %), παρόλο που το μερίδιο αυτό μειώθηκε σταδιακά κατά την τελευταία δεκαετία⁹⁶. Η ΕΕ κυριαρχεί επίσης στις παγκόσμιες εξαγωγές σε διάφορους μεταποιητικούς τομείς, όπως οι αγορές χημικών προϊόντων και αυτοκινήτων (βλ. γράφημα 6), στους οποίους, ωστόσο, οι τελευταίες εξελίξεις και κυρίως η ενεργειακή κρίση και η ταχεία ανάπτυξη της Κίνας στις αγορές καθαρών τεχνολογιών έχουν επιφέρει απώλειες μεριδίων αγοράς. Μάλιστα, ένας συνδυασμός παραγόντων «απόθησης» (υψηλότερο ενεργειακό κόστος στην ΕΕ) και «έλξης» (πολύ ελκυστικές επενδυτικές συνθήκες σε τρίτες χώρες) θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τις επενδύσεις που απαιτούνται στην Ευρώπη για μια επιτυχή πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.

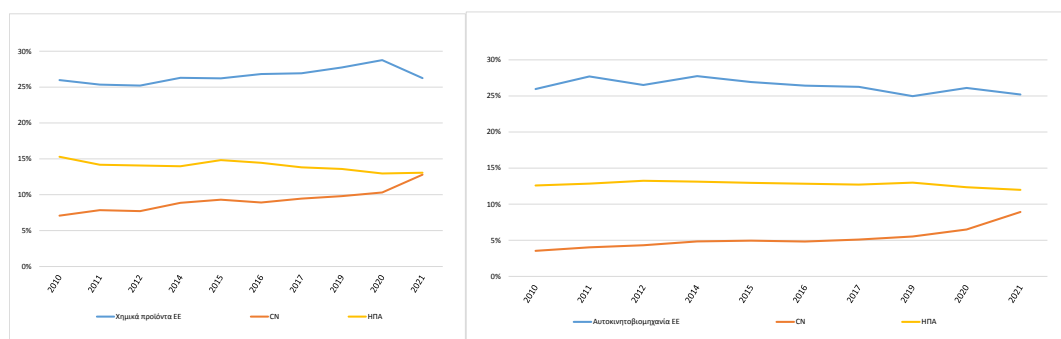
Γράφημα 5 : Ποσοστό των παγκόσμιων εξαγωγών: σύνολο (αριστερά)· υπηρεσίες (δεξιά)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με βάση στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ)

⁹⁶ Οικονομική ανθεκτικότητα | Πίνακας αποτελεσμάτων της ενιαίας αγοράς (europa.eu).

Γράφημα 6: Ποσοστό των παγκόσμιων εξαγωγών: ΕΕ, Κίνα, ΗΠΑ (%): χημικά προϊόντα (αριστερά)· αυτοκινητοβιομηχανία (δεξιά)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με βάση στοιχεία του ΠΟΕ

Η κρίση της πανδημίας COVID-19 και η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία αποκάλυψαν την τρωτότητα της ενιαίας αγοράς στις διαταραχές της αλυσίδας εφοδιασμού, με αποτέλεσμα να απαιτηθεί τολμηρή δράση, συμπεριλαμβανομένων μέτρων αμοιβαιότητας, μηχανισμού από κοινού αγορών και διαφοροποιημένου εφοδιασμού⁹⁷. Η ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ υπήρξε καίριας σημασίας για τη συγκέντρωση της ζήτησης των Ευρωπαίων αγοραστών και τη διασφάλιση του εφοδιασμού της Ευρώπης με αέριο από τους διεθνείς παραγωγούς και προμηθευτές. Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως σχέδιο στρατηγικής για την οργάνωση της από κοινού αγοράς στρατηγικών βασικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων του υδρογόνου και κρίσιμων πρώτων υλών.

Η **έκθεση της ΕΕ στην Κίνα** αυξήθηκε τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Οι πρόσφατοι έλεγχοι των εξαγωγών που εφάρμοσε η Κίνα σε προϊόντα γαλλίου, γερμανίου και τεχνητού γραφίτη καταδεικνύουν τους εγγενείς κινδύνους της εκτεταμένης οικονομικής εξάρτησης από τις εισαγωγές από έναν προμηθευτή εκτός ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή αναπτύσσει και εφαρμόζει στρατηγική ελαχιστοποίησης των κινδύνων όσον αφορά την Κίνα.

Ανταποκρινόμενη στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Οκτωβρίου 2020, η Επιτροπή προσδιόρισε και άρχισε να αντιμετωπίζει τις **στρατηγικές εξαρτήσεις**⁹⁸ της ΕΕ. Οι στρατηγικές εξαρτήσεις αντιπροσωπεύουν περίπου το 9,2 % των συνολικών εισαγωγών από το εξωτερικό της ΕΕ, με μοναδικά σημεία αστοχίας (SPOF)⁹⁹ στο 40 % των περιπτώσεων που εντοπίστηκαν. Βασικοί τομείς όπως το διάστημα και η άμυνα είναι επίσης εκτεθειμένοι σε ξένες εξαρτήσεις, με αποτέλεσμα να απαιτείται αύξηση της ενδοενοσιακής ολοκλήρωσης των εν λόγω αγορών.

⁹⁷ [REPowerEU \(europa.eu\)](https://repeurop.eu).

⁹⁸ Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή· SWD(2021) 352 «Strategic dependencies and capacities» (Στρατηγικές εξαρτήσεις και ικανότητες)· SWD(2022) 40 final «EU strategic dependencies and capacities: second stage of in-depth review» (Στρατηγικές εξαρτήσεις και ικανότητες της ΕΕ: δεύτερο στάδιο εμπειριστατωμένης επισκόπησης)· Single Market Economic Papers, αριθ. 14 [Ενισχυμένη μεθοδολογία για την παρακολούθηση των στρατηγικών εξαρτήσεων και τρωτών σημείων της ΕΕ — Ευρωπαϊκή Επιτροπή \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/14_en).

⁹⁹ Ο κίνδυνος των μοναδικών σημείων αστοχίας εξαρτάται από δύο χαρακτηριστικά του προϊόντος: 1) την ύπαρξη ενός κεντρικού κόμβου στα παγκόσμια εμπορικά δίκτυα για το εν λόγω προϊόν και 2) την υψηλή συγκέντρωση παγκόσμιων εξαγωγών σε μία χώρα. Ο υπολογιζόμενος κίνδυνος του παγκόσμιου μοναδικού σημείου αστοχίας προκύπτει από τον συνδυασμό αυτών των δύο δεικτών. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σ. 18 στο έγγραφο Single Market Economic Papers, αριθ. 14 (παραπομπή ανωτέρω).

Αρκετές **τρίτες χώρες** έχουν λάβει μέτρα για να μειώσουν τις δικές τους εξαρτήσεις και να τονώσουν τις πιστώσεις και τις επενδύσεις σε στρατηγικούς τομείς¹⁰⁰. Η Κίνα, με τη βοήθεια κρατικών επιδοτήσεων που ευνοούν κρατικές επιχειρήσεις, προγραμμάτων στήριξης, κρατικών ταμείων προσανατολισμού και εμπορικών πρακτικών, βρίσκεται πλέον στην πρώτη γραμμή της αγοράς καθαρών τεχνολογιών. Η σειρά επενδύσεων που έχει εξαγγείλει η Κίνα υπερβαίνει τα 280 δισ. USD, γεγονός που θα επιφέρει πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα και πίεση στις τιμές που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο το επιχειρηματικό ενδιαφέρον για βιομηχανίες σε άλλα μέρη του κόσμου. Με τον νόμο για τη μείωση του πληθωρισμού (Inflation Reduction Act ή IRA), οι ΗΠΑ έχουν εντείνει τις προσπάθειές τους για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η προσέγγιση των ΗΠΑ βασίζεται σε επιδοτήσεις για τη δημιουργία εγχώριας βάσης παραγωγής τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών. Ορισμένα στοιχεία του IRA, ιδίως όσον αφορά το περιεχόμενο που εισάγει διακρίσεις, τις απαιτήσεις συναρμολόγησης και τις επιδοτήσεις παραγωγής, έχουν εγείρει ανησυχίες για την ΕΕ και άλλους διεθνείς εταίρους¹⁰¹. Για παράδειγμα, οι εκπτώσεις φόρου βάσει του IRA αυξάνουν το πλεονέκτημα κόστους για την εγχώρια παραγωγή συστοιχιών μπαταριών κατά 25-30 % του συνολικού κόστους παραγωγής¹⁰².

Για την αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων, η ΕΕ έχει αναπτύξει τη δική της εργαλειοθήκη, συνδυάζοντας προσπάθειες για τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού και την τόνωση της εγχώριας παραγωγικής ικανότητας¹⁰³.

Η Επιτροπή εξακολουθεί να συμμετέχει ενεργά στη διασφάλιση και τη μεταρρύθμιση του ΠΟΕ για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και η επικείμενη 13η υπουργική διάσκεψη αποτελεί σημαντική ευκαιρία στο πλαίσιο αυτό. Έχει επίσης συνάψει συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών και συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης, όπως με την Κένυα, τη Νέα Ζηλανδία και τη Χιλή, και διαπραγματεύεται επίσης άλλες. Παράλληλα, για να επιταχυνθεί η βιομηχανική συνεργασία, η ΕΕ έχει συνάψει **στρατηγικές εταιρικές σχέσεις για τις πρώτες ύλες** με την Αργεντινή, τη Γροιλανδία, τη Ζάμπια, το Καζακστάν, τον Καναδά, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, τη Ναμίμπια, την Ουκρανία και τη Χιλή. Οι εν λόγω εταιρικές σχέσεις διευκολύνουν βιομηχανικά έργα για πρώτες ύλες σε τρίτες χώρες με αγοραστές της ΕΕ¹⁰⁴ και στηρίζουν την ανάπτυξη βιώσιμων αξιακών αλυσίδων και ποιοτικών τοπικών θέσεων εργασίας. Οι εταιρικές σχέσεις με αναπτυσσόμενες χώρες υποστηρίζονται από την ευρύτερη στρατηγική **Global Gateway** της ΕΕ. Η ΕΕ έχει επίσης συνάψει τέσσερις **ψηφιακές εταιρικές σχέσεις**, με την Ιαπωνία, τον Καναδά, την Κορέα και τη Σιγκαπούρη, οι οποίες εστιάζουν ιδίως στα ασφαλή δίκτυα 5G, την κυβερνοασφάλεια, την

¹⁰⁰ Το παράρτημα 5 της παρούσας ανακοίνωσης παρουσιάζει επισκόπηση των μέτρων ανθεκτικότητας βασικών διεθνών εταίρων [SWD(2024) 78].

¹⁰¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_5245.

¹⁰² Deloitte (2023), «Sustainability & Climate IRA and the net-zero race – How EU industrial policy should respond», σ. 11.

¹⁰³ Σ' αυτές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι προσπάθειες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένης της πράξης για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών, και του προσωρινού πλαισίου κρίσης και μετάβασης.

¹⁰⁴ Για παράδειγμα, σε σχέση με τη στρατηγική εταιρική σχέση με το Καζακστάν, οι εταιρείες της ΕΕ και του Καζακστάν έχουν καθιερώσει συνεργασία για την ανάκτηση σπάνιων γαιών από απόβλητα εξόρυξης ουρανίου, στις μεθόδους γεωφυσικής έρευνας από αέρος και στη βιώσιμη επεξεργασία δύο κοιτασμάτων βολφραμίου στο Καζακστάν, ενίοτε με την αξιοποίηση χρηματοδότησης της ΕΕ και της ETAA.

κβαντική υπολογιστική και την ανθεκτικότητα της βιομηχανίας ημιαγωγών¹⁰⁵. Η ΕΕ πραγματοποιεί επίσης προσπάθειες για τη θέσπιση δεσμευτικών **κανόνων για το ψηφιακό εμπόριο** με βασικούς εταίρους¹⁰⁶.

Η ΕΕ έχει επίσης εγκρίνει σειρά νέων μέσων, παράλληλα με τα μέσα εμπορικής άμυνάς της, για την **προστασία του ανταγωνισμού σε ισότιμη βάση**¹⁰⁷. Ειδικότερα, η Επιτροπή κίνησε επίσημη έρευνα κατά των στρεβλωτικών επιδοτήσεων εισαγόμενων ηλεκτρικών οχημάτων με συσσωρευτή από την Κίνα¹⁰⁸.

Επίσης, η ΕΕ έχει εγκρίνει τη στρατηγική για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής οικονομικής ασφάλειας. Η Επιτροπή αντιδρά στους κινδύνους που έχουν προσδιοριστεί προτείνοντας μέτρα για την **προώθηση** της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, την **προστασία** της οικονομικής ασφάλειας της ΕΕ και την περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας μέσω **εταιρικών σχέσεων** με ευρύ φάσμα χωρών. Η Επιτροπή ενέκρινε τον Ιανουάριο του 2024 δέσμη προτάσεων για την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής¹⁰⁹.

Η ΕΕ θα πρέπει να οικοδομήσει ένα πιο σύγχρονο δίκτυο εμπορικών συμφωνιών, εταιρικών σχέσεων και συμμαχιών, συνεχίζοντας παράλληλα να προσπαθεί για την ενίσχυση της πολυμερούς συνεργασίας και του ανοικτού εμπορίου.

Ταυτόχρονα, το βελτιωμένο οπλοστάσιο εργαλείων εμπορικής προστασίας μπορεί να ενισχύσει την οικονομική ασφάλεια και ανθεκτικότητα. Η ΕΕ θα πρέπει να αναπτύξει εμπορική άμυνα για την προστασία της ενιαίας αγοράς, όταν είναι αναγκαίο, και να εργάζεται συνεχώς για την αξιολόγηση και την αντιμετώπιση των κινδύνων για την οικονομική ασφάλεια σ' ένα σύνθετο περιβάλλον.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει: 1) να παρακολουθούν ενεργά την ανθεκτικότητα των στρατηγικών αλυσίδων εφοδιασμού και να διενεργούν τις εκτιμήσεις κινδύνου που προβλέπονται στο πλαίσιο της στρατηγικής για την οικονομική ασφάλεια· 2) να ευθυγραμμίσουν τις στρατηγικές για τις αλυσίδες εφοδιασμού και να αναπτύξουν βιομηχανική ικανότητα σε τομείς στρατηγικής σημασίας, αξιοποιώντας τις συνέργειες της συντονισμένης δράσης, κυρίως μέσω του συμβουλίου για τους ημιαγωγούς, του συμβουλίου για τις κρίσιμες πρώτες ύλες και της πλατφόρμας για μια Ευρώπη μηδενικών καθαρών εκπομπών· και 3) να προωθήσουν τη διαφοροποίηση μέσω της συνεργασίας μεταξύ των βιομηχανικών παραγόντων της Ευρώπης και των χωρών εταίρων σε έργα που συνδέονται με τις πρώτες ύλες και τις ψηφιακές εταιρικές σχέσεις που έχει θεσπίσει η ΕΕ.

¹⁰⁵ [Ψηφιακές εταιρικές σχέσεις | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_4752).

¹⁰⁶ Οι διαπραγματεύσεις με την Ιαπωνία έχουν ολοκληρωθεί και βρίσκονται σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις με τη Νότια Κορέα και τη Σιγκαπούρη.

¹⁰⁷ Για παράδειγμα, η ΕΕ έχει εκδώσει τον κανονισμό της ΕΕ για τις ξένες επιδοτήσεις, τον κανονισμό για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων, τον μηχανισμό αποτροπής μέτρων εξαναγκασμού, το μέσο για τις διεθνείς δημόσιες συμβάσεις.

¹⁰⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_4752.

¹⁰⁹ Νέα εργαλεία για την ενίσχυση της οικονομικής ασφάλειας της ΕΕ — Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

Συμπέρασμα

Σ' ένα ταχέως μεταβαλλόμενο και απαιτητικό παγκόσμιο γεωπολιτικό πλαίσιο, η ενιαία αγορά παραμένει το ισχυρότερο πλεονέκτημα της ΕΕ. Η παρούσα ανακοίνωση μάς υπενθυμίζει ότι η ενιαία αγορά δεν αποτελεί στατικό επίτευγμα. Η εύρυθμη λειτουργία της και η ανταγωνιστικότητα των οικονομιών μας εξαρτώνται από τις κοινές και συνεχείς προσπάθειές μας να τη φροντίσουμε και να διασφαλίσουμε ότι παραμένει ευθυγραμμισμένη με την οικονομική πραγματικότητα.

Τα τελευταία χρόνια, η ΕΕ έχει εκσυγχρονίσει την ενιαία αγορά οργανώνοντας τον ψηφιακό της χώρο, παρέχοντας ένα ενιαίο σύνολο κανόνων για τη διαδικτυακή λειτουργία των επιχειρήσεων σ' ολόκληρη την ΕΕ. Η ΕΕ επιδίδεται επίσης στην προώθηση μιας πιο κυκλικής οικονομίας, η οποία προσφέρει επιχειρηματικές ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις και εξοικονόμηση πόρων για τους καταναλωτές.

Επιπρόσθετα, η ΕΕ έχει πραγματοποιήσει προσπάθειες για την άρση των εμποδίων στις επενδύσεις. Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει αποφασιστική προσπάθεια για τη μείωση της επιβάρυνσης που συνεπάγεται η υποβολή εκθέσεων. Τα μέσα της ΕΕ υποστηρίζουν επενδύσεις στο πλαίσιο της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Το σύμφωνο για τις δεξιότητες και τα μέτρα για τη διευκόλυνση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων. Νέα μέτρα, όπως η πράξη για τα μικροκυκλώματα, η πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών ή η πράξη για τις κρίσιμες πρώτες ύλες, θα επιταχύνουν τα έργα βιομηχανικής παραγωγής στις τεχνολογίες του μέλλοντος και θα αντιμετωπίσουν τα τρωτά σημεία των αλυσίδων εφοδιασμού.

Η παρούσα ανακοίνωση προσδιορίζει πεδία για τη διατήρηση και τη βελτίωση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, και συγκεκριμένα τα εξής:

- Ειδικές προσπάθειες για τη βελτίωση και την απλούστευση της εφαρμογής των συμφωνηθέντων κανόνων, μεταξύ άλλων με την αποφυγή του «κανονιστικού υπερθεματισμού», για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη.
- Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιταχύνουν τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση του ενεργειακού κόστους, μέσω της επιτάχυνσης της ανάπτυξης της απανθρακοποιημένης ενέργειας και των επενδύσεων σε υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων και των διασυνοριακών διασυνδέσεων.
- Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να δίνουν προτεραιότητα στην ανάπτυξη μιας πραγματικής και βαθιάς Ένωσης Κεφαλαιαγορών, να διευκολύνουν την πρόσβαση σε ιδιωτική χρηματοδότηση, ιδίως σε κεφάλαια υψηλού κινδύνου και επιχειρηματικά κεφάλαια, και να καταστήσουν δυνατή την επέκταση των εταιρειών στην Ευρώπη.
- Απαιτούνται συνεχείς δημόσιες επενδύσεις για να διασφαλιστεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της Ευρώπης σε βασικούς τομείς προτεραιότητας, υπό το πρίσμα της επιτυχίας του μέσου Next Generation EU και του σχεδίου REPowerEU. Η έγκαιρη εκτέλεση των ενωσιακών κονδυλίων, όπως των μέσων της πολιτικής συνοχής, μπορεί να συμβάλει στη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού και να ενισχύσει την

περιφερειακή σύγκλιση στην ενιαία αγορά, μεταξύ άλλων μέσω αυξημένων επενδύσεων σε στρατηγικούς τεχνολογικούς τομείς που καλύπτονται από την πλατφόρμα STEP.

- Απαιτούνται μέτρα για την περαιτέρω ιεράρχηση των ερευνητικών προσπαθειών και την ενίσχυση της μετατροπής των αποτελεσμάτων της έρευνας σε πρακτικές επιχειρηματικές εφαρμογές.
- Ειδικότερα για να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις της ΕΕ μπορούν να συνεχίσουν να ευημερούν στους τομείς της ψηφιακής τεχνολογίας, των καθαρών τεχνολογιών και σε άλλους στρατηγικούς τομείς, η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να προωθεί το δίκαιο και ανοικτό εμπόριο και να χρησιμοποιεί μέσα εμπορικής άμυνας για την προστασία της ενιαίας αγοράς, όταν είναι αναγκαίο.
- Οι ελλείψεις δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού θα πρέπει να τύχουν αυξημένης προσοχής στο πλαίσιο των ευρύτερων δημογραφικών τάσεων, κυρίως μέσω προσπαθειών για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, αλλά και μέσω της διευκόλυνσης της κινητικότητας δεξιοτήτων και ταλέντων εντός της ΕΕ και προς αυτήν.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει πεδία και κατευθύνσεις για επιτυχή αποτελέσματα όσον αφορά τους κινητήριους μοχλούς που συμφωνήθηκαν στη στρατηγική για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα και για την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν σ' αυτήν και στην ανακοίνωση «30 χρόνια ενιαίας αγοράς».

Η συζήτηση αυτή θα συνεχιστεί και θα ληφθούν καίριας σημασίας στοιχεία με τη δημοσίευση της επικείμενης έκθεσης υψηλού επιπέδου του Enrico Letta σχετικά με το μέλλον της ενιαίας αγοράς και της έκθεσης του Mario Draghi σχετικά με το μέλλον της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας.

Εν αναμονή των εγγράφων αυτών, η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να συζητήσουν την τρέχουσα κατάσταση και τις προοπτικές προόδου στην ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα υπό το πρίσμα της παρούσας έκθεσης.